

KALEJDOSZKÓP ALEIDOSCOPE

*„Nincs más haza, csak az anyanyelv...”
Márai Sándor*



corvina

MOBILE

Available on the
App Store

ANDROID APP ON
Google play

THE LARGEST HUNGARIAN CANADIAN
COMMUNITY ADVERTISING NETWORK



416-638-3431

DOWNLOAD FREE APPLICATIONS
[WWW.CORVINADIRECTORY.CA](http://www.corvinadirectory.ca)

Mobile application

iPhone / iPad / Android

Always in your hand

Always up-to-date

Prompt dialing from application

Easy to save phone numbers

Increase your ad's value with logo,
short video of your business



Established 1958



416-596-0297
toms-place.com

190 Baldwin St.
Kensington Market
Just west of Spadina

M-W 10-6

Th-F 10-7

Sat 9-6

Sun 12-5

Tom's Place

Tom's Place and the Mihalik family have strong Hungarian roots but at the same time are very proud Canadians. Pictured above is Tom Mihalik, with his son Tom Jr., both ready to serve you at Tom's Place. Established in 1958, Tom's Place now offers the biggest selection of suits in North America, all at great prices.

Please visit Tom's Place, one of Toronto's leading retailers for designer men's and women's business apparel.

Conveniently located in Kensington Market. Megrendelhet6: 416 491 4631



facebook.com/TomsPlaceTO

Designer
Men's & Women's
Clothing for
Over 50 Years



VARGA GABRIELLA

HA ÖSSZEKAPASZKODNÁNK, AKÁR A HÓPELYHEK...

„A hópehely talán a legtörekenyebb teremtménye Istennek, de nézd csak meg, mire képesek, ha összekapaszkodnak.” Gyökössy Endre gondolata milyen időszerű ma! Hiszen a hópehely a karácsony misztériumát is jelenti számunkra, az összekapaszkodásról pedig mintha megfeledeztünk volna... S féltő, hogy ha nem találunk vissza egymáshoz, az igazán nagy teljesítményekre való képességünk is odalesz... Egy kortárs költő említette egyszer: „Szentestén beesem a karácsonyfa alá.” Így vagyunk ezzel a legtöbben, noha tudjuk és érezzük: jó lenne erre a néhány napra letenni a vállunkra nehezedő terheket, jó lenne visszazerezni a pillanat békéjét és meghitt hangulatát. Való igaz, egyszerre nem változtathatjuk meg a világot körülöttünk és magunkban, valamit azonban, az első lépést megtehetjük talán... Ha végiggondolom, én mit szeretnék kapni, tudni fogom, hogy a másik mit szeretne kapni. Ha arra vágyom, hogy valaki meglátogasson, látogassam meg előbb én! Ha jókívánságát a villámpostán lesem, küldjem el a sajátomat előbb én! Ha valakinek a hagyományos leveléről álmodom, előbb adjam fel a postán a magamét én! Ha a mobiltelefonom kijelzőjén sms-ét várom, előbb küldjem el a magam üzenetét én! S legfőképpen ne tegyem az ajándékozás méret- és értékbeli versenyévé a karácsonyt, hiszen a gesztus, az átadás formája, a kísérő szó, vagyis: a tartalom, ami benne rejlik, s ami körülfonja, mélyebbre hat.

Keserveinkért hajlamosak vagyunk a világot okolni. Pedig a világon csak akkor tudunk változtatni, ha a változást előbb önmagunkban kezdjük el. Egy korábbi szilveszterkor kaptam egy üzenetet, amit azóta is őrzök a telefonomban. Így szól: „Itt az újév, új jót hozzon, / régi jótól meg ne fosszon. / De ha új jót nem is hozhat, / vigye el a régi rosszat!” Talán nem telhetetlenség, ha ezt az előttünk álló esztendőre vonatkoztatva annyiban módosítjuk, hogy 2015-ben új jóra éppúgy szükségünk lesz, mint a régi rossz elfelejtésére. De ez a kívánságunk csak akkor válik valósággá, ha partnerei leszünk az új esztendőnek.



Dancs Rózsa

**TERJESSZE LAPUNKAT!
MŰVELTSÉGE GAZDAGODIK, HA
AZ ÉSZAK-AMERIKAI MAGYAR
DIASZÓPORA EGYETLEN, KÉTNYELVŰ,
SZERVÁTIUSZ JENŐ-DÍJAL
KITŰNTETETT KULTURÁLIS
FOLYÓIRATÁT OLVASSA!**

Kéziratokat és más, közlésre szánt anyagot csak elektronikus postán fogadunk el. A folyóiratban megjelenő írások tartalmáért kizárólag a szerzők felelősek.

We accept manuscripts, pictures, etc. by e-mail only.
The opinion expressed in this publication are
not necessarily those of the publisher.

TARTALOMBÓL - CONTENTS

Áder János köztársasági elnök ünnepi köszöntője - 2015	2
Kányádi Sándor: Csendes pohárköszöntő újév reggelén (vers)	2
Petőfi Sándor: Újév napján, 1849 (vers)	3
Weöres Sándor: Újévi köszöntő (vers)	3
Tőkés László: Ünnepi beszéd az 1989-es jubileumi emlékesten	5
1989 - Ami nem került történelemkönyvekbe (visszaemlékezések)	8
Döbrentei Gábor: Elvégeztetett (vers)	10
Timișoara 1989	11
2014. évi Szervátiusz Jenő-díjátadó	13
Babits Mihály: Zsoltár férfihangra (vers)	13
Temesi Ferenc: Az önazonosság muzsikája - a Muzsikás laudálása	14
Elmegyek, elmegyek - I Shall Go, I Shall Go (népdal)	16
Lisztóczy László: Hűség az anyanyelvhez, hűség a szülőföldhöz	
Magyar Lajos laudálása...	16
Magyar Lajos: Dal (vers); Per Gynt éjszakái (versrészlet)	18
Nagy Miklós Kund: Kákonyi Csilla modern mitológiája	19
Kákonyi Csilla: Vallomások, gondolatok	21
Felavatták Kerkai Jenő jezsuita szerzetes mellszobrát a Lakiteleki Népfőiskolán	22
Kerkai (Czinder) Jenő, SJ (1904 - 1970)	23
Szeretettel várjuk az újabb KCSP ösztöndíjasokat (Dancs R.)	24
Szabó Lőrinc: A sokféle hazáról (vers)	24
Huszár Vivien... Torontóban végzett munkájáról...	25
Petőfi Sándor: Téli világ (vers)	27
Móra Ferenc: Történet az egyik csalórol (elbeszélés)	27
Móra Ferenc: A cinege cipője (vers)	29
Petőfi Sándor: A pusztai télen (vers)	30
Wass Albert: Otthon; Dal (vers), Mert nagyon szeretlek (vers)	31
Varga Gabriella: Zürichben is Márton Áron püspökre irányult a figyelem	32
Kiss Jenő: Márton Áron (vers)	33
HuVac (Dancs Rózsa)	34
Sági Endre: Reggeli torna tetőtől talpig	36

KALEJDOSZKÓP - KALEIDOSCOPE

ISSN 1480-5499

MEGJELENIK KÉTHAVONTA - PUBLISHED BIMONTHLY

Előfizetés - Subscription: CA\$70.00/year; Foreign: US\$85.00/year

Elnök - **Telch György-George** - PresidentFőszerkesztő - **Telch-Dancs Rózsa** - Editor-in-ChiefSzerkesztés, fordítás - **Turóczy Tamás** - Editor, TranslatorTerjesztés - **Turóczy Katalin** - Subscription

Munkatársak: Bácsalmási István, Miska János, Veszely Ferenc

122 Silas Hill Drive, Toronto, ON, M2J 2X9, Canada

Tel.: 416-491-4631; Fax: 416-491-9661

E-mail: rozsatelchdancs@gmail.com

Copyright © Kaleidoscope Heritage Club

No part of this publication may be reproduced by electronic means,
photocopying or otherwise, without written permission from the
publisher, excepting brief quotes for the purpose of review

**A KALEJDOSZKÓP szó a Pallas Nagy Lexikona
helyesírását követi**

www.kalejdoszkep.ca



ÁDER JÁNOS KÖZTÁRSASÁGI ELNÖK ÚJÉVI KÖSZÖNTŐJE, 2015



Áder János és Weisz Fanni jeltolmács
Forrás: <http://www.keh.hu>

„Tisztelt Honfitársaim!

Boldog új évet kívánok minden magyarnak, minden barátunknak és jóakarátú szomszédunknak! Hozzon könnyebbséget az új esztendő a szűkséget szenvedőknek, egészséget a betegséggel küzdőknek, sikert és békességet szeretett hazánknak! Jó kedvet, bőséget Magyarország minden polgárának és a magyar nemzet minden tagjának! Ezekben a percekben, amikor - Kányádi Sándor szép szavával - kezet fog múlttal a jövő, mindannyian - mint minden évben - megújuló reménnyel mondunk jókívánságokat egymásnak. A személyes fogadalmak pillanataiban ne csak a mellettünk lévő barátainknak és szeretteinknek szorítsuk meg a kezét, de lélekben nyújtsunk kezet minden magyarnak. Mindenkinek, akinek fontos nemzetünk sorsa és boldogulása, hiszen 2015-ben olyan évet is köszöntünk, amelyben 25 esztendő - negyedszázados - lesz a közös álmainkból megszületett szabad, független, demokratikus Magyarország. 25 évvel ezelőtti nekigyürkőzésünknek, közös elszánásunknak, kitartásunknak hála az 1990 után született nemzedékeknek már nem kellett megismerniük, milyen az élet egy olyan országban, ahol vasfüggöny választ el minket Európa nyugati felétől. 25 éve magyarok milliói által régóta vágyott új korszak, a szabadság korszaka kezdődött el hazánk történetében. 1990 ezért ezredéves történelmünk legfontosabb mérföldkövei közé tartozik. Az elmúlt negyedszázad tanulsága, hogy ne mindig csak azt nézzük, ki menne balra vagy ki menne jobbra közülünk, hanem hogy merre van előre.

Tisztelt Honfitársaim!

E jeles évfordulón a szeretteinknek, barátainknak, önmagunknak tett szilveszteri fogadalmainkat kiegészíthetnénk néhány közös vállalással. Miért ne törekedhetnénk az előttünk álló esztendő minden napján arra, hogy nagyobb tisztelettel legyünk a másik iránt, hogy jobban megbecsüljük egymás teljesítményét? Minden jóra való és jóra törekvő magyar ember személyes erőfeszítését. Az orvosét, aki gyógyít és életet ment. A tanárét, aki jó szóval oktat, de játszani is en-

ged. A biztonságunkért szolgálatot teljesítőket. A földet megművelőket, a kétkezi munkából élőket, a vállalkozókat, akik értéket teremtenek. A szülőket, akiknek gondoskodása nélkül az ifjabb generációk nem tudnák a szabadság adta lehetőségeiket kibontakoztatni. A nagyszülőket, akiknek bölcsessége, élettapasztalata nélkül újra és újra elkövethetnénk azokat a hibákat, amikért a korábbi nemzedékek már súlyos árat fizettek.

Miért ne tehetnénk olyan fogadalmat, hogy az előttünk álló esztendőben még az eddiginél is jobban tiszteljük egymásban az embert, a magyart? És miért ne egészíthetnénk ki újévi fogadalmainkat azzal, hogy mindennapi életünk részévé tesszük természeti környezetünk védelmét, hiszen nem a természetnek van szüksége ránk, emberekre, hanem nekünk, embereknek van szükségünk az életünk forrását jelentő természetre? És miért ne fogadhatnánk meg Krúdy Gyula tanítását arról, hogy nap mint nap gyakoroljuk a szeretet gesztusát?

Ne késlekedjünk hát:

»könnyet letörölni,
gyermek kacajt élvezni,
elesett embert talpra segíteni.

Szegénységet enyhíteni,
magányosan sírdogálókat gyengéden felkeresni.

Rongyos gyermeket átölelni,
a homlok mély redőit elsimogatni.«

Mind ez egyetlen mozdulat, egyetlen perc, egyetlen pillanat. Nem kerül semmibe. Mégis, milyen sokat jelenthet családtagjainknak, barátainknak, munkatársainknak!

Szilveszter éjszakáján ebben a reményben kívánok mindannyiuknak boldog új évet!”

KÁNYÁDI SÁNDOR

CSENDES POHÁRKÖSZÖNTŐ ÚJÉV REGGELÉN



2015

Szaporodjon ez az ország
Emberségbe', hitbe', kedvbe',
s ki honnan jött, soha soha
ne feledje.

Mert míg tudod, ki vagy,
mért vagy,
vissza nem fognak a kátyúk...
A többit majd apródonként
megcsináljuk.

Végül pedig azt kívánom,
legyen béke. -
Gyönyörködjünk még sokáig
a lehulló hópihébe'!

Nem kívánok senkinek se
különösebben nagy dolgot.
Mindenki, amennyire tud,
legyen boldog.
Érje el, ki mit szeretne,
s ha elérte, többre vágyjon,
s megint többre.
Tiszta szívből
ezt kívánom.



PETÓFI SÁNDOR

ÚJÉV NAPJÁN, 1849

Megérte ezt az évet is,
 Megérte a magyar haza:
 A vészes égen elborult,
 De nem esett le csillaga.
 Meg van vagdalva, vérzik a kezünk.
 De azért még elbírja fegyverünk,
 S amerre vág,
 Ott hagyja fájó vérnyomát.

Ott hagyja fájó vérnyomát,
 Haramja csorda, képeden!
 Hogy majd az ítéletnapon
 E bélyeg vádolód legyen,
 Vádolód az isten színe előtt,
 És gyujtsa rettentő haragra őt,
 Te ellened,
 Ki ránk veszett fogad fened!

De mit az ítélet nekünk?
 Ha lesz is az, sokára lesz!
 És ami több, és ami fő:
 Az isten könyörületes.
 Még majd kegyelmet adna nekik ő...
 Ne váraozzuk; e vérengző
 Kutyák felett
 Tartsunk magunk ítéletet!

Tartsunk oly véritéletet,
 Hogy elborzadjon a világ;
 Majd addig szórjuk rájuk a
 Szörnyű halálos nyavalyát,
 Amíg hirmondónak marad csak egy,
 Ki majd otthon reszketve mondja meg,
 Hogy jaj neki,
 Ki a magyart nem tiszteli!

Nekünk most az isten kevés,
 Mert ő nem eléggé kemény;
 Hozzád imádkozom, pokol,
 Az új esztendő reggelén:
 "Öntsd szíveinkbe minden dühödöt,
 Hogy ne ismerjünk könyörületet,
 Míg e gazok
 Közül a földön egy mozog!"

Debrecen, 1849. január 1.

WEÖRES SÁNDOR

ÚJÉVI KÖSZÖNTŐ

Pulyka melle, malac körme
 liba lába, csőre –
 Mit kívánjak mindnyájunknak
 az új esztendőre?

Tiszta ötös bizonyítványt,
 tiszta nyakat, mancsot
 nyárra labdát, fürdőruhát,
 télre jó bakancsot.

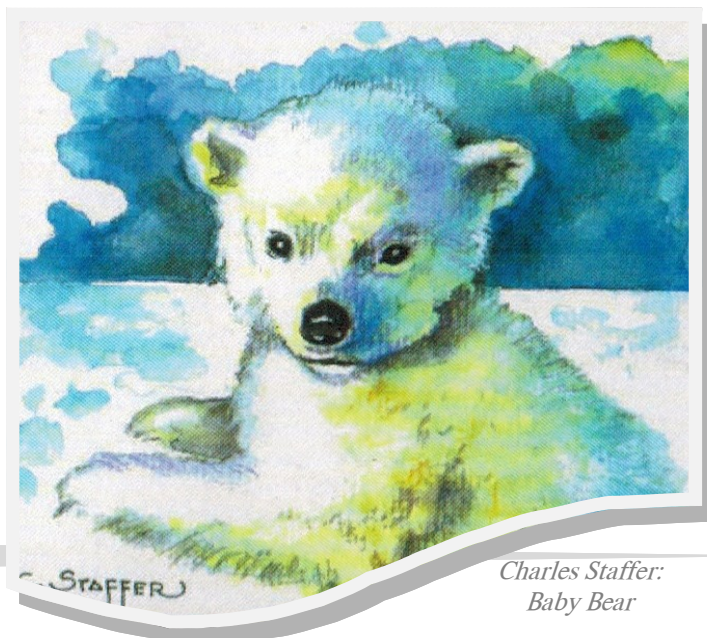
Tavasza sok rigófüttyöt,
 hóvirág harangját,
 őszre fehér új kenyeret,
 diót, szőlőt, almát.

A fiúknak pléh harisnyát,
 ördögbőr nadrágot,
 a lányoknak tút és cénát,
 ha mégis kívásott.

Hétköznapra erőt, munkát,
 ünnepre parádét,
 kéményfüstben disznósonkát,
 zsebbe csokoládét.

Trombitázó, harsonázó,
 gurgulázó gégét,
 vedd az éneket a szádba,
 ne ceruza végét.

Teljék be a kívánságunk,
 mint vízzel a teknő,
 mint negyvennyolc kecske lába
 százkilencvenkettő.



Charles Staffer:
 Baby Bear



Foto Oláh Tibor: Tökés László a menyői falutáblánál, 1989

„Maradok, másként nem tehetek”

Ma találkoztam egy kopaszra nyírt fiatalemberrel. A Lech-mezei „gyázmagyarokra” emlékeztetett. Kétszer kísérelte meg a szökést – mindkét alkalommal visszahozták a határról. Megúsza veréssel.

Kilátástalannak ítéli helyzetünket, s konokul fogadja, hogy mire kinő a haja, újból megpróbálja. De addig is: perére vár.

Mondtam neki, hogy a helyzetértékelésünk azonos, csupán a következtetésünk különbözik.

Én is peremre várok... Én is szeretnék kitérni – de: befelé. Csatlakozom Sütő Andráshoz: „Maradok, másként nem tehetek”. És szólok, mert másképpen már végképp nem tehetek. Nehogy megszólaljanak helyettünk – a kövek. Lebontott városaink, falvaink, omladozó műemlékeink kövei. A „botránkozás köve”.

Az egyetemes kihívásnak Dávidként kísérel meg megfelelni egy Gyülekezet. S ha nem is a várvédők biblikus hősiességével, de a gyötrő hétköznapi dicsfénytelen helytállásával, tudattalanul is egész egyházáért és nemzetéért veti meg a lábát egy talpalatnyi helyen, az ige szellemében: „harcoljatok testvéreitekért, fiaitokért, leányaitokért, feleségeitekért és házaitekért!”. (Neh.4,14). Teljes azonosulással énekl vasárnaponként és éli meg naponként, hogy: "Erős várunk nekünk az Isten".

Temesvárott,
1989. október 6-án,
az Aradi Vértanúk Napján

Tökés László!

TEMESVÁR

1989

2014



„25 évvel ezelőtt Temesváron ... egy lámpás gyúlt. Abban a városban, ahol 500 évvel ezelőtt Dózsa György kereszteseinek útja véget ért, ahol 1552-ben a vár eleste egy egész országrészt rántott magával, és ahol 1849-ben úgy tűnt, hogy hosszú időre elveszett a magyar szabadság ügye. 1989-ben Temesváron világosság gyúlt, amelynek fénye nemcsak Erdélybe és egész Romániába, nemcsak Magyarországra jutott el, de beragyogta az akkori Európa házat is...

A jó pásztor védelmezi a rá bízott nyáját, és akár életét is adja a juhaiért. 1989-ben Temesváron ez a mondás fordítva volt igaz, fordítva is igaz volt: 25 évvel ezelőtt a temesvári gyülekezet védte meg választott lelkipásztorát. Készek voltak arra, hogy életüket adják lelkészükért, és volt, aki valóban az életét áldozta azért, hogy megmutassa: a templom küszöbén túl ők a nép, ők a többség, és hogy ez a küszöb olyan magas hágó, amelyen nem járhatnak kényük-kedvük szerint a diktatúra kiszolgálói és bérpapjai. Vajon mire számíthattak ők, akik azon a decemberi napon élőláncot alkotva, a saját testükkel védték pásztorukat és gyülekezetük jogait?...

Azt hiszem, talán a hit realizmusa vezette őket, amely hegyeket mozgat meg, s mely szerint nem a csoda szüli a hitet, hanem a hit a csodát. Így történt, hogy a lelkészük erőszakos kiköltöztetéséből végül az őt félreállítani akaró diktatúra kilakoltatása lett.”

(Orbán Viktor beszéde a temesvári forradalom 25. évfordulója alkalmából rendezett konferencián, 2014. dec. 15.)

TÓKÉS LÁSZLÓ

ÜNNEPI BESZÉD

AZ 1989-ES JUBILEUMI EMLÉKESTEN

Ez az esztendő az emlékezés jegyében zajlott szerte Európában. A tavaly decemberben megalakult '89-es Temesvári Emlékbizottság idehaza is **Jubileumi Emlékévet** hirdetett meg 2014-re. Az eltelt, eseményekben gazdag esztendőt magunk mögött hagyva, s a december eleji **brüsszeli**, valamint tegnapelőtt tartott **budapesti** emlékülésekről **Temesvárra** érkezve, mai emlékülésünkön kiváló tisztelettel és bajtársi szeretettel köszöntöm díszvendégeinket, **Áder János** urat, Magyarország -, valamint **Sali Berisha** urat, Albánia volt állam- és kormányfőjét, akik mindenekelőtt azáltal adnak rangot rendezvényünknek, hogy egy negyedszázaddal ezelőtt maguk is a demokratikus rendszerváltozás vezető alakjai voltak, és mindmáig azok maradtak. Csak sajnálnunk lehet, hogy velük együtt, román részről egyetlen rendszerváltó politikai közméltóságot sem

üdvözölhetünk körünkben.

Ezzel szemben örömmel és hasonló tisztelettel köszöntöm emlékünnepegyünkön **Temesvár polgárait**, mindazokat, akik 25 évvel ezelőtt, éppen ezekben a vészjósló napokban, hitből fakadó bátorsággal szálltak szembe a zsarnoksággal, és elindítói lettek a kommunista diktatúra bukásának. Velük együtt üdvözölöm itthonról és külföldről érkezett **vendégeinket**, szövetségeseinket, akik a maguk helyén maguk is közös szabadságharcunkat vívták, vagy imádságaikban hordozták. Nem utolsósorban mindnyájan hálaadással gondoljunk és emlékezzünk azokra, akik már nem lehetnek közöttünk, **hőseinkre** és **mártírjainkra**, akik életüket áldozták népünkért és szabadságunkért. Emlékük legyen áldott és példájuk örök!

Ma már történelmi ténykérdésnek számít, hogy 25 esztendővel ezelőtt helybéli magyar református közösségünk hitből fakadó, hősie ellenállása vezetett **a temesvári népfelkelés** kitöréséhez, majd innen indult és ebből nőtt ki a **Ceausescu-diktatúrát** megdöntő romániai forradalom.

Ennek ellenére, a történelmi tényeket meghazudtolva vagy elhallgatva, kezdettől fogva számtalan próbálkozás történt a múlt meghamisítására, nemcsak a magyar egyházi szerepvállalás, de általában véve is Temesvár elsőbbségének és jelentőségének az elvitatására. Sőt, különféle összeesküvés-elméleti spekulációk és némely titkosszolgálati forogatókönyv-gyártók magának a népfelkelésnek a hitét is igyekeznek megkérdőjelezni, Temesvár és a szabadságharcos felkelők érdemeit eljelentékteleníteni. Erre mondja a köznyelv, hogy: Romániában „**ellopták a forradalmat**”. Ez, a vélhetően a volt kommunista nomenklatura és a hírhedt román titkosszolgálat által vezérelt törekvés arculcsapását jelenti a romániai forradalomnak és szégyentelen meggyalázását az életüket feláldozó hősöknek, magának a román népnek.

Mi egykor „**a hallgatás falát**” bontottuk le, amikor nem volt már hova hátrálnunk, és a kegyetlen diktatúra mintegy “fal-





hoz állította” Románia elnyomott népét, köztük a kétszeres elnyomást szenvedő erdélyi magyarokat. Az időről időre visszarendeződő, posztkommunista és posztszekurista hatalom ezzel szemben azóta is a **hazugságból** épít új „falakat”, hogy gátat vessen az igazság érvényesülésének, a teljes szabadság, az emberi és kisebbségi jogok kivívásának, a rendszerváltozás és a demokratikus átalakulás – számára hátrányos – kiteljesedésének.

Néhány hónappal ezelőtt, a Temes megyei Szekuritáté egyik volt főnöke kihívó arroganciával járta végig a román kommunista titkosszolgálat valódi arcát bemutató, évfordulói kiállítást, miközben **Herta Müller** Temesvárról elszármazott, Nobel-díjas német íróőről orcátlan cinizmussal ekképpen nyilatkozott: „Herta Müller nem is volt disszidens. Már akkor bebizonyítottam, hogy ő valójában a németországi titkosszolgálatnak dolgozott”. Az ellenforradalmi – hatalmi – propaganda több más példáját is felsorolhatnánk. Ez az eset viszont már önmagában is híven jellemzi azt a **hazugság-propagandát**, mely egyenes folytatása az egykori **Szekuritáté** német- és magyarellenes ideológiájának, mely a „Német fasiszták” és a „Magyar irredenták” egykori intézményi tagozataiban öltött testet. Ennek megfelelően, sajnos a jelenlegi román titkosszolgálat és posztkommunista kormányzat is nemegyszer „állambiztonsági kockázatnak” tekinti – általában – a hiteles ellenzékiet, nem kevésbé a közösségi jogaikért és autonómiájukért küzdő magyarokat.

Memento 1989! A Sopron-vidéki határzár áttörése, a Berlini fal leomlása és a trianoni országhatárok szabadabbá válása intő évfordulói figyelmeztetés arra, hogy ne építsünk új falakat a régiek helyébe – hogy egyszer s mindenkorra számoljuk fel az embereket, népeket, országokat **megosztó válaszfalakat**: az egyesült Európában a hazugság, a bizalmatlanság, az előítéletek, a gyűlölet és a félelem **szerteágazó falrendszerét**, melynek útvesztő labirintusából, végre annyi év után ideje volna már a kivezető utat megtalálnunk.

Az eltérített forradalom negyed évszázadának a kétségeit és frusztrációját leküzdve, nekünk, **temesvári, bánági és erdélyi** magyaroknak és nem magyaroknak nemhogy szégyenkeznünk, védekeznünk és magyarázkodnunk, hanem tisztán kell látnunk és büszkén kell vállalnunk azt a szerepet, melyet országunk felszabadításában, a román szabadság kivívásában játszottunk.

Temesvár, Erdély és a protestáns örökségét hordozó **Református Egyház** élen járt a forradalomban. Büszkék lehetünk arra, hogy a kálvini ellenállást szellemében, az Apostol tanúságtételével vallottuk és cselekedtük: „Istennek kell inkább engedni, hogynem az embereknek” (Csel.5,29) – Istennek inkább, hogynem a „Kondukátor” heródesi hatalmának.

Büszkék lehetünk **ifjúságunkra**, aki templomunk sioni magasságába emelkedve, **Dsida Jenővel** vallotta: „Krisztusnak és Pilátusnak... egyformán szolgálni nem lehet”.

Az emlékezés és a gyász városnapján a megbékélt fájdalom érzésével idézzük meg ugyanakkor néhai **Újvárossy Ernő** emlékét, aki a forradalmi ellenállás első áldozataként, saját életével és halálával példázta: „Nincsen senkiben nagyobb szeretet annál, mintha valaki életét adja a barátaiért.” (Jn.15,13)

Legyünk büszkék reá, nem kevésbé pedig arra, hogy a Gyülekezetünkhöz csatlakozó román többség, akik nélkül nemes ügyünk eleve kudarccra lett volna ítélve, hosszú ideje tartó, inséges idők után református templomépületünk ablakai előtt énekelte el első ízben a „**Deșteaptă-te române!**” – „**Ébredj, román!**” kezdetű, feledésre ítélt himnuszát, a román nemzeti ébredés alaphangját adva meg ezáltal.

És nem utolsósorban büszkék lehetünk arra a nemzeti-egyházi egymásratalálásra és összefogásra, mely „**Temesvár szellemeként**” vonult be a történelembe, és amely az **erdélyi toleranciához** hasonlóan maradandó értéke lehet közös jövőnknek. A mostanra kialakult megosztottság és a mesterségesen szított ellenségeskedés láttán, meglévő román barátainkkal együtt méginkább arra kell törekednünk, hogy az 1989-es **nemzeti szolidaritás** és **vallási ökuménia** hagyományát megmentsük és továbbvigyük, hiszen ezek a temesvári népfelkelés legfontosabb vívmányai közé tartoznak.

Ezzel együtt a legutóbbi elnökválasztás alkalmával megvalósult **román és magyar**, valamint **román-magyar egység** is Temesvár szellemét idézi, hiszen 1989 óta aligha volt példa reá.

Klaus Johannis változásokat ígérő színrelépése újabb esélyt nyújt számunkra a huszonöt éve elkezdődött rendszerváltozás folytatására, ami egyben az erdélyi magyarság életében is gyökeres változást hozhat. Az ő szavaival szólva: „fogadjuk meg, hogy mindazt, amit 1989 decemberében megszereztünk, sohasem fogjuk veszni hagyni”. Úgy legyen!

Temesvár, 2014. december 17.

„leomlott egy fal”



„Istennek kell inkább engedni, hogynem az embereknek” (Csel. 5,29).



AZ 1989-ES ÉV "MAGA A VELÜNK ÉLŐ TÖRTÉNELEM"

Tőkés László... temesvári református lelkészként mindörökre bevészte nevét "az istentelen diktatúrák ellen küzdő igazak könyvébe". Tőkés László igehirdetéssel öntött hitet híveibe, gyűlölet nélküli "szereteforradalma" volt az első lépés a forradalomhoz vezető eseményekben -

*mondta **Semjén Zsolt** nemzetpolitikáért felelős miniszterelnök-helyettes a Temesvárról Európába című kiállítás megnyitóján Budapesten, a Magyar Tudományos Akadémia székházában 2014. december 15-én.*



PETŐFI SÁNDOR: FÖLTÁMADOTT A TENGER *(részlet)*

Föltámadott a tenger,
A népek tengere;
Ijesztve eget-földet,
Szilaj hullámokat vet
Rémítő ereje...

Reng és üvölt a tenger,
Hánykódnak a hajók,
Süllyednek a pokolra,
Az árboc és vitorla
Megtörve, tépve lóg.

Tombold ki, te özönvíz,
Tombold ki magadat,
Mutasd mélységes medred,
S dobáld a fellegekre
Bőszült tajtékodat;

Jegyezd vele az égre
Örök tanúságul:
Habár fölül a gálya,
S alul a víznek árja,
Azért a víz az úr!



1989 - AMI NEM KERÜLT TÖRTÉNELEMKÖNYVEKBE

Dr. Kabai Zoltán fogorvos, Torontóban így idézte fel a temesvári forró napokat:

„Nem egészen emlékszem, mikor is tűnt fel nekem, valamikor szeptember és december között, hogy a rendőrök – egyenruhásan vagy civilben – ott álltak az egyház tulajdonát képező bérház ajtajában. Abban az időben már nem engedtek be Tökés Lászlóhoz senkit, a lakókhöz még igen. Hogy pontosan hány családdal együtt laktunk ott akkor, nem emlékszem. Jó ideje mi, gyerekek is tudtuk, hogy a tiszteletes úrhoz nem engednek be látogatót, de hogy mi a tulajdonképpeni helyzet, arról nekünk senki sem beszélt, nem is értettünk lényegében semmit. Tizenhárom éves voltam, lekötöttek a kamaszkorba lépéssel járó problémák. De van egy éles emlékem ebből az időből. Délután jártunk iskolába, sötétedés után érkeztünk haza, s Bartók Zoli barátommal beszélgettem a házunk előtt, amíg ő a villamosra várt. Észrevettük, hogy valami gyanús alakok somfordálnak a ház körül, hol bemennek, hol kijönnek az ajtón, s mondtuk is egymásnak, hogy ezek valamiben sántikálnak. Mind a parókiára pislogtak. De aztán átsiklottunk a dologon, jött a Zoli villamosa, én meg indultam be. Megnéztem magamnak a két alakot, fiatal, huszonéves férfiak voltak, s otthon közöltem a szüleimmel a dolgot. Papám azt mondta, káté óra folyik bent, biztosan a kátés lányokra várnak a fiúk. Aztán elvitt engem matek órára, de az úton, mielőtt beszálltunk volna a kocsiba, meg tudtam neki mutatni az egyik személyt, aki a templom felé indult. Papám megint úgy tett, mintha semmit nem jelentene a dolog. De amikor utánam jött, hogy felvegyen a matek óráról, elmondta, hogy négyen késsel rátörték Tökés Lászlóra, és agyba-főbe verték. Az mentette meg az életét, hogy a káté óráról még visszamaradtak néhányan, az egyik ismerős a támadókra vetette magát, azok meg nem tudván, még ki jöhet, elmenekültek. Egy alkalommal megjelent nálunk egy Mária nevű asszony, aki Tökés Lászlóékhöz akart bemenni. Utólag tudtam meg, hogy már volt Désen Tökés Editéknél, ahonnan azonban kitoloncolták, mert ott is figyelték Tökés László apósáéknak a lakását. Máriát elvitték a biharkeresztesi határátkelőig, ott átrakták Magyarországra, de mielőtt a határon sikerült volna leadni a drótot, hogy ez *persona non grata*, Aradon még egyszer bejött Romániába. Csak annyit tudott románul, hogy közölje, Kabaiékhoz akar menni, így beengedték az ajtónál. Ez egy délelőtti történet, én otthon voltam, Lóránt barátommal éppen indultunk matek órára, amikor betoppant ez az asszony. Azt kérdezte, hogy miként juthatna be Tökés Lászlóékhöz. A háznak a felépítése olyan, hogy az ajtóból látni lehet a lépcsőket. A parókia ott volt elől, mindjárt az első lépcsőfordulónál, tehát azt a hatóságok szemmel tudták tartani. Kezdünk gondolkodni Lórral, hogy mit lehetne tenni. Ahogy mondtam, pontosan nem értettük, hogy mi bajuk lehet László bácsival, mit akarnak a mi papunkkal, miért akarják kilakoltatni, amikor mi úgy szerettük, olyan remekül beszélt, szép dolgokat hozott be a gyermekek éle-

tébe is. Különben ő a mi családunk baráti köréhez tartozott, és mi természetesnek tartottuk, hogy akárki, aki vele van, az velünk van. Édesapám presbiter volt, és ő be-bejárt hozzájuk mint jó szomszéd. Amikor a rendőrök éppen az ajtón kívül álltak, akkor mi be tudtunk suhanni hozzájuk. Annak idején éppen a templomot újították fel, akkor készült a gyülekezeti terem, a pincében fel volt túrva minden. Én azt tudtam, hogy van kommunikáció a parókia pincéje és a bérház pincéje között, s volt ott egy ajtó is, amely azonban zárva volt a parókia felől. Nekünk azt kellett megoldanunk, hogy László bácsi menjen le és nyissa ki azt az ajtót, hogy Máriát becsempészhesük. Tudtuk, hogy csak úgy tudunk a paplakba bekerülni, ha bejutunk a parókia kis belső udvarára, amelyet egy magas kőfal vett körül. Lóránttal lementünk és nagy ártatlanul el kezdtünk játszani egy teniszlabdával a kerítésen kívül. Mikor úgy gondoltuk, hogy már játszottunk eleget, mondjuk, fél perc múlva, akkor a labdát átdoztuk a falon, Lóránt rablólétrát tartott nekem, és én a válláról átvetettem magam a kerítésen. Az udvar felől zörgettem be a lakásba, ahonnan nincs kapu az épületbe, László bácsi éppen borotválkozott, és ugyancsak meglepődött a feltűnésemre. Mondtam, hogy van itt egy néni, akit a pincén keresztül át kellene hozni. Én már a pincén keresztül mentem vissza Máriáért, de miután átvittem a parókiára, visszaugrottam a kerítésen az utcára, nehogy az öröknek feltűnjön, hogy kimentem, de vissza nem és mégis bentről megyek az iskolába. Akkor még labdázunk egy kicsit, megnyugodva, hogy „Pincés Mari” dolgát elintéztük. Ez a név a körülmények miatt ragadt rá az asszonyra, ennek én vagyok a keresztapja, és azóta is így emlegetjük. Nos, az iskolába menet, jó diák szokás szerint, blattoltunk, nem vettünk jegyet a villamosra. Aznap elkaptak. Amikor éppen akartunk leszállni, hogy vilámost váltsunk, boldogan nyugtázva, hogy ezt is megúsztuk, a lépcsőn álló alak hátraszólt, hogy 'a kollégától szaladtok?' Én azt hittem persze, hogy tudják, mit műveltem Pincés Marival, és most valami nagy baj következik. Annyira meg lehetünk ijedve, hogy büntetés nélkül elengedtek, mert megesezt a szívük rajtunk. Ez volt az egyetlen olyan eset, amikor aktívan, én a saját szakállamra végrehajtottam egy ilyen „büntetendő” cselekedetet, de ahogy később megtudtam, többször voltam veszélyes feladatok teljesítője, tudtom nélkül. Például külföldre vagy a nagykövetségre szánt üzenetet a filctollamba tette a papám, amit én matek órára menet a táskámban kivittem a lakásból, aztán kint elkérte tőlem, mert valamit „le akart írni”. Másnap aztán a rádióban beolvasták Tökés László üzenetét, amit közvetve én juttattam célba. December 15-én, pénteken teadélután volt az iskolánkban, amelyhez közel laktam, így én vittem a hangfalakat, az erősítőt, meg amit kellett. Hazafelé cipekedve a házunk előtt nagy tömeget találtam. Hát most már mi van? - akartam tudni, de a szüleim nem engedtek, hogy kotnyeleskedjem a tömegben, féltettek, mert volt már elég az ő rovásukon is. Tudták, hogy ott vannak a lista elején, mindjárt a Tökés



László neve után, s ha történetesen nem úgy alakulnak a dolgok, ahogy alakultak, őket is elhurcolják. A tömeg másnap is ott volt, akkor már nagyobb számban, de 17-én a hatóságok már vízagyúval oszlatták szét a népet. Mint gyerek, az ablakból néztem, amint a vízagyú az embert úgy mosta el, mint a rongyot. A Mária-téren van a templom, amely egy villamosmegállónyira van a központtól, és a kettő között van a Béga-csatorna. Később, este átmentünk a szomszédba is, hogy az ő ablakukból nézzük, mi történik a központban. Ha valaki a rendőrkordonnal körülfogott tömegből előbbre merészkedett, a fegyveresek elkapták és leteperték. Aztán minden egyes elcsípett embert a lábánál fogva húztak be a mi utcánkba, ahol egy teherautóra dobták fel. Ahogy így húzták, mintegy 50-60 méteren át, minden rendőr belerúgott. Akkor suhant át a riadalom az agyamon, hogy jól van, a teherautóra felhánnyják őket, de azt a teherautót nem őrzi senki! Végülis rájöttem, hogy azok a feldobált emberek nem is szorultak őrizetre, mert mind halottak voltak már. A központban voltak a sűrűbb lövöldözések, de megtörtént, hogy este lefeküdtem az ablak melletti emeletes ágyamba, és reggel a másik szobában ébredtem, mert a szüleim féltettek az éjszakai közeli lövöldözésektől, és átvittek a biztonságosabbnak hitt helységbe. Arra is emlékszem, hogy milyen kétségbeesetten vettük tudomásul, hogy mégis elhurcolták Tökés Lászlókat, és mennyire rettegtünk az életükért...”

Édesanyám, néhai Bartha Jánosné első levele Sepsiszentgyörgyről a „megváltó” történelmi fordulat után. Kelt 1990. január 3-án (Dancs Rózsa):

„Drága Gyermekeim, rég nem írtam, nem írhattam, de annyira összesűrűsödtek a fejlemények, hogy nem is volt türelmünk leülni és írni. Nagyon-nagyon sajnáltam, hogy újév napján olyan rossz volt a telefon, szinte-szinte nem értettünk semmit, de mégis boldogság volt tudni, hogy a vonal másik végén ti próbálkoztatok. December második hetében sorozatosan jöttek a nagy események. Először Temesvár, jaj, Istenem, elképzelhetitek, hogy min mehetett keresztül az a drága család! De a város kiállt a papja mellett! Aztán itt is, Szentgyörgyön. 21-én hazaküldték a nagy gyárakból a munkásokat, nem dolgozott senki, kint voltak a párttól és a szekutól, de nem mentek semmire, délután is állt a munka. A hangulat nagyon forró volt már, mondták, az emberek ökölbe szorított kézzel vártak. Reggel kimentünk aragáz palackot cserélni, tudod, a motorüzlet mögött szoktuk kicserélni, s noha már 7-kor jártak az autók a tele palackokkal, itt nem állt meg egy sem. A sorban ért a hír, hogy a gyárakban baj van, a Ceausescu képeit mind összetörték, 10 óra körül a nőket haza küldték a gyerekeikhez, autó autót ért, mind tele katonákkal. Kis idő múlva hallottuk, hogy az IMASA dolgozói elindultak, csatlakozott hozzájuk a többi gyár is, és jönnek be a városba. Hát jöttek is, mint egy áradat, olyan ordibálással, táblákkal, hagszórós kocsikkal, hogy a hideg is kirázta az embert, nem tudtuk, mi lesz. Néztük, hogy a fiata-

lok szaladtak, egyre nőtt a tömeg, és az Áruház mellett bekanyarodtak a szövő- és dohánygyár felé. Az Áruházat is bezárták, onnan is csatlakozott a személyzet a tömeghez, megígérték, hogy nem törnek be, aztán fel a Pártház elejébe. Ezután hozták nekünk is a nagy kocsival a palackot, rohanjunk haza, hogy még tudjuk megvenni a kenyeret, szerencsére, a piaci üzletet nem zárták le addig, amíg odaérem. Én onnan a tejjel és a kenyérral felrohantam a város felé. A pártépület előtt felállították a katonaságot, kívül körben bányászokcsik álltak, tele földdel, még a mozi felől is körbevették a teret, és folyt románul a tárgyalás a népszónok és a párttitkár között. A Rab kérte a szónokot, hogy beszéljenek magyarul, mire a tömeg: „Mi van, eddig nem tudott magyarul, most akar megtanulni? Ért itt mindenki románul is, beszéljen csak úgy, ahogy eddig”, és hatalmasan megtapsolták a közbeszólást. Én felmentem a fiamékhoz, ott voltak Évának a kolléganői is, be kellett zárniuk a patikát, de Feri nem jött haza, ő is a tüntetők között volt, haza akartam menni, mert apád nem tudta, hol lehetek, de aztán már nem lehetett kimenni, csak telefonálni. Onnan, a teraszról lestük kétségbeesve, hogy mikor lönek a népbe, hát egyszer látjuk, hogy hátul, a mozi felől szaladnak az Attila-hegyen fel az elvtársak, legelől Péter Zoltán és Vlad Gizella. Bekapcsoltuk a tévét, s pont akkor mondta, hogy Ceausescu elfutott és a katonaság a nép mellé állt. Nem is lehet elképzelni a hír hatását! Hát nagy pillanatok voltak, itt összetéptek mindent a pártépületben, szállt a korom, a füst, a milícián betörték az ablakokat, a kocsikat felborították, de egyéb rongálás nem volt sehol. A nép ünnepe, aztán jött a terror, megtorlás, nagyon csúnya karácsony éjjelünk volt. Édesapáddal bátorítottuk egymást, de mindketten számoltuk a lövéseket, és arra gondoltunk, hogy kit talál el a golyó. Az Állomásnegyedben, a hegyi vadászokhoz húzódott be egy banda, és volt olyan épület, pl. a Mikovényi kolléganődé, amelyiket majdnem szitává lőtték. Sajnos, nemcsak Ceausescuékát lőtték agyon ezekben a napokban, hanem rengeteg ártatlan embert, a szomszéd fiút, Putyut is, meghalt szegény, de Tökés Lászlókat az Isten megmentette, ezerszer áldja meg bátorságáért a Fennvaló...”



A tömeg birtokba vette Sepsiszentgyörgyön a teret (Fotó: Albert Levente)



DÖBRENTEI KORNÉL

ELVÉGEZTETETT


Tökés László úrnak, Erdélyországba

Elvégeztetett, ki kellett mondani.

Elnyíltak az Isten csipkebokrai,
termésük szégyenvörösen vet lobot –
Őrzöd kövenként fölnevelt templomod,
siralomra zúgatván harangjait:
a hallgatásba lélek falaztatik,
s a béke megnyúvasztó csapdát teremt;
tán meglegelte az Úr odafent,
a sok újra, meg újra odatartott,
ököllel szétrombolt, leköpött arcot,
protestáló önhalálba-menekvést –
miattad nem szégyenli a teremtést,
rád tekinthet büszkén, hogyha látva lát,
a szájjáras félelem hatalmát
lebirtad és a nyűgeit lerádván
kiállsz, s megreng a dinasztikus sátán,
mert szabad vagy, meghódoltató példa -,
s szabadságért cserébe szabad préda,
egyként üldöz a pásztor és a csikasz:
magyar fátum, reményhorgasztón igaz,
s való: Az ember faj sárkányfog-vetemény,
bomlott, zsarnoki agyból szörny-lelemény,
ha téged, sárkányölőt ásnak földbe,
s a táj szent góccát, fejed dúlja körbe
az Apokalipszis epezöld lova -,
s te, gyülekezet védtelen gyámola
tudod, mindegy, magyar vagy román rög-e,
ez Európa dogma-mord börtöne:
bőrön, bőr alatt, a szívben poloskák,
bélzajlást is lehallgató gonosz stáb
rontaná le az önáldozás becsét,
feltörve mindig az ötödik pecsét:
megbámuljuk, mint vérzik el a Bárány
a csalárd hatalmak szatócs-oltárán,
s ti vezeklitek le Trianont, Jaltát:
a világ-büntény kamatos kamatját,
pátosztalan s elmehasítón sivár
mártirium, mi osztályrészüln kijár,
vállaltad mégis, bármi lesz az ára,
fogy a tűrés halálos jámborsága,
a hallgatás falát le kell bontani.

Elvégeztetett, ki kellett mondani.

Budapest, 1989

 TÖKÉS LÁSZLÓ
MEMBER OF THE EUROPEAN PARLIAMENT
DIPUTAT IN PARLAMENTUL EUROPEAN
EUROPAI PARLAMENTI KÉPVISELŐ

ASP 01E246, 60 rue Wiertz, B-1047 BRUXELLES - Tél.: +32 22845801, Fax: +32 2 28 49801
Slovakia: Tel.: +33 388 1 75801 Fax: +33 388 1 79801
Bucharest/Oradea, 410210 Jina Cămin 2, Romania/România - Tel./Fax: +40 359 198612, +40 259 431090
E-mail: office@tokelaszlo.eu
www.tokelaszlo.eu

Dancs Rózsa tanárom részére

→ → → Toronto

→

Kedves Rózsa Asszony!

Rendkívül sajnálom, de szeptemberben két levele kézen-közön elkallódott, és csak most, az év végi számbavétel idején került ismét kezembe.

Nem tudom, hogy felkerése még időszerű-e. Amennyiben igen, kérem, tudassa.

Múltbéli sorsunk árnéka még mindig reánk vetül. Oszlassuk el ezeket az árnyakat!

Köszönöm jókívánságait, melyeket hasonlókkal viszonzok, és áldott ünnepeket kívánok.

Nagyvárad, 2014. december 16.

→

→

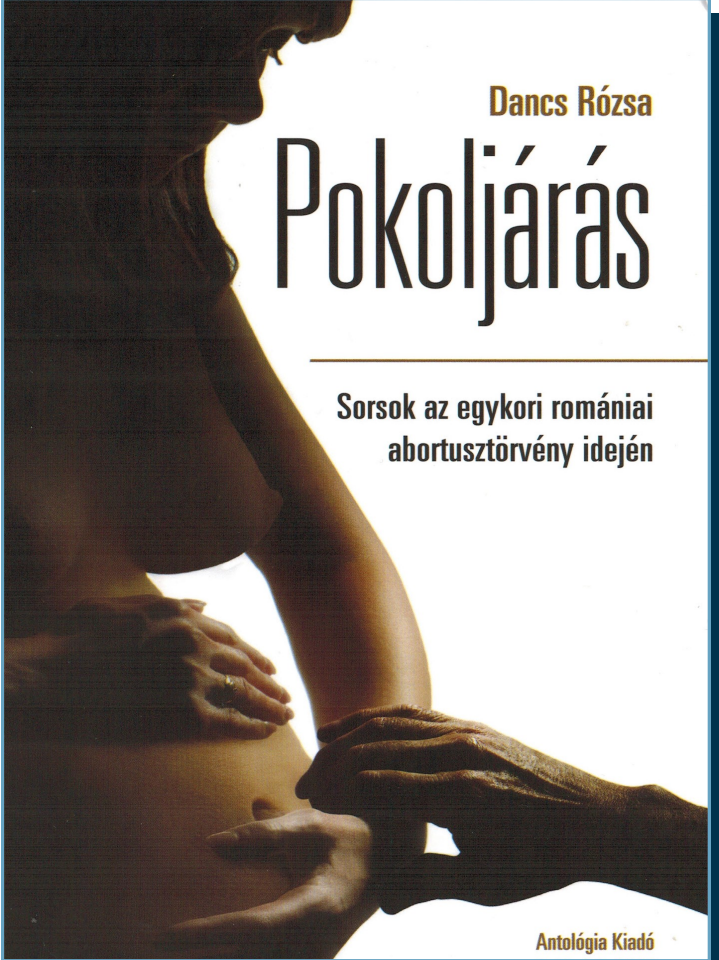
→

Tökés-László

Dancs Rózsa

Pokoljárás

Sorsok az egykori romániai abortusztörvény idején



Antológia Kiadó



TIMIȘOARA 1989

16 March 1989: At an emergency meeting, the Timisoara Reformed Church District council of elders discusses the leaked piece of information that Bishop László Papp intends to remove pastor László Tőkés from his position. László Tőkés is one of the authors of the petition dated 6 September 1988. The Temesvár (Timișoara) Reformed Church elders declare that Rev Tőkés is their elected pastor and reject the bishop's order, regarding his re-assignment. On 1 April, despite the presbyters' vote, the bishop illegally relieves Rev Tőkés from his position.

28 August 1989: The Ministry of Religion dismisses pastor László Tőkés from his position. His successor, Botond Makay, was appointed on 20 August. Subsequently, on 1 September, Oradea Reformed Bishop László Papp suspends László Tőkés, who considers this an illegal action. On 15 October, Tőkés writes a letter to Nicolae Ceaușescu, asking him to end to the attacks against the Reformed Church.

4 September 1989: At an emergency general assembly, the Temesvár (Timișoara) Reformed Church presbyters brand Bishop László Papp's suspension of pastor Tőkés an illegal and invalid act.

15 September 1989: At Vadászerdő (Dumbravița) near Temesvár (Timișoara), an active member of the local Reformed Church congregation, Ernő Újvárossy, is found dead. On 12 September, he vanished. Recently, he was threatened and harassed by the Securitate (secret police), because he was a devotee and supporter of pastor Tőkés, which suggests a link to his death.

20 October 1989: The city courthouse announces pastor László Tőkés's eviction from his vicarage.

November 1989: Four masked individuals attack pastor Tőkés in his Temesvár (Timișoara) vicarage. Aided by his guest, the pastor beats back the intruders, who eventually get away.

8 November 1989: The Hungarian government diplomatically protests against the atrocities committed against pastor László Tőkés. On 6 December Mátyás Szűrös, interim Hungarian President, contacts President Nicolae Ceaușescu by letter. In Budapest, the Romanian ambassador refuses to accept the diplomatic dispatch.

11 December 1989: On the television program entitled: "Panoráma" broadcast by the National Hungarian Television, László Tőkés reports on the official actions that were taken

against himself and his family. In addition, he criticizes the Bucharest regime and asks for the support of international public opinion. The television program has a major impact.

15 December 1989: The news spreads in Temesvár (Timișoara) that the Securitate made arrangements to remove László Tőkés. Late in the afternoon, the adherents of the congregation, about 200 people present, make a protective human chain around the manse.

16 December 1989: The Authorities intend to execute the eviction court order. After police and the responsible government officials appear, several adherents of the pastor rush to the scene, gathering at the Reformed Church at Maria Square and in front of the manse.

Both Romanian and Hungarian pedestrians and individuals of different nationalities join them. The protestors consider the measures taken by the authorities to be a violation of the free practice of religious beliefs and ask them repeatedly to rescind it.

The local officials request that the people leave the square. However, they do not obey the request. Meanwhile, Mayor Petre Moț arrives and views the huge crowd. He announces that they can overrule the eviction of the pastor. However, he is not willing to promise anything, with his signature. Meanwhile, the crowd grows gradually and anti-communist slogans arise, transforming the protest into a full-blown demonstration.

17 December 1989: At dawn, the Romanian authorities enter the vicarage. Then, they enter the church, where László Tőkés is assaulted and dragged away with his wife. Driven in separate cars, they are taken to Menyő (Mineu) in Szilágy (Sălaj) County. Based on a State suggestion, this is the original location chosen by the Oradea bishop for Tőkés' exile. The Tőkés' submit to separate and repeated interrogations.

Back in Temesvár (Timișoara), various groups gather, shouting anti-Ceaușescu slogans. Earlier in the afternoon, they march before the county council. They trash Ceaușescu's pictures, red flags, and coat of arms. The policemen and firefighters are impotent against the crowd. The army and the Securitate (secret police) surround the mass of demonstrators and open fire before dusk. After the ensuing riot, the crowd disperses. Securitate vehicles transport the bullet-ridden bodies from Temesvár (Timișoara) hospitals to an unknown facility. As a result of the Temesvár (Timișoara) events, Ceaușescu calls an emergency meeting. The dictator's personal representative, Emil Bobu, visits the city in order to "settle things down."

18 December 1989: Ceaușescu is away on an official visit to Iran. In the early morning, the border guards receive orders not to allow Romanian citizens out of the country and forbid entry to foreigners. In the early hours in Temesvár (Timișoara), the Securitate (secret police) and the police and the army clear the debris from yesterday's riots. They attempt to create the impression that the inhabitants have

Megjött a hír, s a torkunk elszorult,
egy városban a démon elszabadult,
és Karácsonyra halált hoztak a gépfegyverek.
Temesvár, soha nem felejtí el ezt az ünnepet.

Fegyver nélkül várták a halálesőt,
Anyák és gyermekek álltak a tankok előtt,
És Szent Karácsony ebben az évben vérben született,
Temesvár, soha nem felejtí el ezt az ünnepet.
(Dalszöveg: Laár András *Érted szól most az ének...*, részlet)



TIMIȘOARA 1989

calmed down.

However, in the afternoon, in front of the Orthodox Cathedral, another demonstration organizes. With their candles lit, the protestors remember yesterday's victims. The deployed army and Securitate units fire shots into the crowd of demonstrators. They hunt for fugitives, seeking safety. Subsequently, a series of mass arrests occur in Temesvár (Timișoara).

19 December 1989: During the day, another demonstration takes place in Temesvár (Timișoara). However, the army units are withdrawn from the city, leaving only the Securitate (secret police). Meanwhile, the army surrounds the city. In secret, Prime Minister Constantin Dascalescu travels to Temesvár (Timișoara). News of the demonstrations and riots spread, throughout the whole country.

20 December 1989: On a special train, workers dressed in military uniform arrive in Temesvár (Timișoara). From Craiova, the workers are told that Hungary attacked Romania and they are deployed to protect the city.

Throughout the entire county, a presidential state of emergency is announced. All internal bodies, including the army and the National Guard are on alert. At 11 o'clock p.m. a curfew is enforced, along with a ban on public assemblies. In the evening, a crowd of 100,000 demonstrate in Temesvár (Timișoara).

The Securitate units randomly open fire into the crowd of demonstrators, which includes a manhunt after marooned protestors. Back from Iran, Ceaușescu arrives and discusses the Temesvár (Timișoara) events on television. Labeling the events as an anti-national provocation, Ceaușescu said they were to dismember Romania and to destroy socialism, by so-called foreign powers. In the evening, Ernő Rudas, the Hungarian ambassador's deputy, is invited to the Romanian Ministry for Foreign Affairs. That same day, there are demonstrations in Arad (Arad), Kolozsvár (Cluj Napoca), Nagyvárad (Oradea), Brassó (Brașov), Nagyszeben (Sibiu), Beszterce (Bistrița), Constanța, Buzău, and Kürtös (Curtici). Foreign news agencies are informed that László Tőkés is alive and was transported from Temesvár (Timișoara) to Menyő (Mineu).

21 December 1989: In Temesvár (Timișoara), a general strike starts. The workers occupy several factories. The commanders-in-chief of the Securitate withdraw their units from many locations. The rebels control the majority of the city. That same day in Bucharest, the people call for a great assembly and start to scan the anti-communist slogans. In other cities, predominantly in Transylvania, the citizens follow the example of Temesvár (Timișoara).

22 December 1989: At night, the army continues to shoot civilians. However, the next day, by noon, they join the revolutionaries in Bucharest. Ceaușescu escapes. On 24 December, the National Salvation Front (NSF) comes into existence. The NSF makes a proclamation to the general

public. The members of the temporary NSF council include: Doina Cornea, Ana Bladiana, Mircea Dinescu, László Tőkés, Géza Domokos, Petre Roman, and Ion Iliescu.

24 December 1989: The newly elected President of the National Salvation Front, Ion Iliescu, issues an order for establishing a military tribunal to condemn and charge the Ceaușescu couple. The military court finds the couple guilty. Their sentence is death by bullet, where upon they are instantly executed in a military barracks courtyard.

"1989 was the year when the Incredible became tangible. It signaled the history gaining velocity hour by hour, independence, freedom, a respectful human existence and the promise and charm of the dignified nation. It was such a year that many generations desired and its first hand experience meant a special goodwill from fate... It was such a year which could provide writers, film makers, artists with a gripping stock of material and experience sufficing one's life's work. Or it only could have provided? How come that since the very present moment not one single masterpiece was created in any genre, no play with only one act was written, no picture was taken which could have traveled around the world, or even one song that has been inspired by this year or would have given back its essence: the Fulfilled Historical Dream". (Géza Szócs: 1989)

Kákonyi Csilla: Exodus, olaj, vászon





2014. ÉVI SZERVÁTIUSZ JENŐ - DÍJÁTADÓ

Tizenkettedik alkalommal adtuk át a Szervátiusz Jenő-díjakat, ezúttal a budai várban székelő Magyarország Háza Corvin termében. Az ünnepséggel egy időben megnyitottuk Kákonyi Csilla marosvásárhelyi festőművész (idei díjazott) kiállítását az emeleti kerengőben.

A zsúfolásig megtelt teremben a vendégeket Szervátiusz Klára elnök köszöntötte, hangot adván annak az örömeinek, hogy évente ünnepelhetjük együtt magyarságunkat, a Kárpát-medence magyar művészeit, a magyar művészetet. S fejet hajthatunk a nagy erdélyi-magyar szobrász: Szervátiusz Jenő emléke előtt. Köszönetet mondott Szervátiusz Tibornak, a nemzet ma élő legnagyobb művészenek a díj alapításáért, s hogy felmutatja az isteni ihletettségu magyar művészetet műveivel, másokra figyelésével.

”Emeljük fel a szívünket, fürdessük meg az örömben,, - kérte a résztvevőket az elnök, mielőtt bejelentette a Muzsikás Együttest. A szívét gyönyörködtető muzsika után a másik Múzsát: a költészetét szólította meg. Babits Mihály: Zsoltár férfihangra című versét Lázár Csaba színművész tolmácsolta.

„Tudod, hogy érted történnék mindenek-mit búsulsz?”

A csillagok örök forgása néked forog és hozzád szól, rád tartozik, érted van minden dolog...”

„Sokszor előveszem mostanában ezt a verset - mondta Szervátiusz Klára -, ha bánat nyomasztja a szívemet. Mert sziszifhuszi feladatra vállalkozik az ember, ha a magas művészet szolgálatára adja a fejét. Hiszen erősen kérdéses, hogy fel tudja-e görgetni az igazi művészet szikláját a hegyre. Ma, amikor mindent elönt a bövli és a giccs. A modernitás köntösébe öltöztetve, nagy támogatást élvezve... Kérem a művészeket, hogy most, amikor a legsötétebb háború folyik, ne hallgassanak a Múzsák! Csak szóljanak, csak világítsanak! Hátha valami felfoghatatlan csoda folytán hatással lesznek a sötétség vámszedőire és rabszolgáira!..”

Szervátiusz Jenő-díjat kapott:

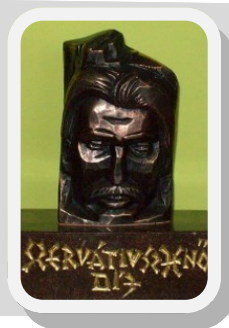
Kákonyi Csilla marosvásárhelyi festőművész „A magyar kultúra gyökereit felmutató magas színvonalú művészetért.”

Magyar Lajos sepsiszentgyörgyi költő, publicista „A magyar irodalom szép hagyományait követő magas színvonalú írásművészetéért, nemzetféltő publicisztikájáért.”

Muzsikás Együttes „A magyar autentikus népzene kivételes színvonalú műveléséért, megismertetéséért, általa a nemzet jóhírének öregbítéséért a világban, valamint a fiatalság példaértékű zenei neveléséért.”

Az est folyamán a díjazott Muzsikás többször örvendeztette meg a közönséget játékaival, Lázár Csaba elmondta Magyar Lajos Himnusz című versét, s Dinnyés József zenével szólaltatta meg Magyar Lajos egyik versét. Sőt maga a költő is elmondta legújabb két költeményét...

A rendezvény fő támogatója: Az Országgyűlés elnöke, hivatala, az Olajterv Csoport, a Tiffán Pincészet, valamint Györfi Sándor szobrász. (Szervátiusz Tibor honlapjáról, részlet)



BABITS MIHÁLY

ZSOLTÁR FÉRFIHANGRA

- Consolatio mystica -

Tudod hogy érted történnék mindenek - mit busulsz?

A csillagok örök forgása néked forog és hozzád szól, rád tartozik, érted van minden dolog a te bűnös lelkedért.

Ó hidd el nékem, benned a Cél és nálad a Kulcs
Madárka tolla se hull ki, - ég se zeng, - föld se remeg,
hogy az Isten rád ne gondolna. Az Istent sem értheti meg,
aki téged meg nem ért.

Mert kedvedért alkotott mennyet és földet s tengereket,
hogy benned teljesedjenek, - s korok történetét
szerezte meséskönyvedül, - s napba mártotta ecsetét,
hogy kifesse lelkedet.

Kinek színezte a hajnalt, az alkonyt, az emberek arcát? Mind teneked!

És kinek kevert sorsokat és örömet és bánatot,
hogy gazdag legyen a lelked? És kinek adott
annyi bús szerelmeket,

szerelmek bűnét és gyászát? s hogy bűn és gyász egysúlyú legyen,
eleve elosztott számodra szépen derűt és borút,
sorsot és véletlent, világ nyomorát, inséget, háborút,
mindent a lelkedre mért

öltöny gyanánt: - úgy van! eónok zúgtak, tengerek száradtak,
hogy a lelked: legyen
császárok vétköztek, seregek törtek, hogy megkapd azt a bút,
amit meg kellett kapnod, és világok vihara fűtt
a te bűnös lelkedért!

Mert ne gondold hogy annyi vagy amennyi látszol magadnak,
mert mint látásodból kinőtt szemed és homlokod, úgy nagyobb
részed énedből, s nem ismered föl sorsod és csillagod
tükrében magadat,

és nem sejtéd hogy véletleneid belőled fakadnak,
és nem tudod hogy messze Napokban tennen erőd
ráng és a planéták félrehajlítják pályád előtt
az adamant rudakat.



TEMESI FERENC

AZ ÖNazonosság Muzsikája - A Muzsikás LAUDÁLÁSA

Minden zene népzene. Mi csak elrendezői vagyunk a témáknak, mondta Bartók, akinek aztán tényleg sok estéje volt a székelyeknél. A zene rendet tesz a zürzavarban, a ritmus egyesíti a szétesni készülő hiteket, a dallam folyamatosságot ad a szakadozott életeknek, a harmónia összebékíti az összeférhetetlent. Az élet nagy szimultánjában egyszerre történnek velünk a dolgok: a zenében tud az egymásutánosság egymás mellett megjelenni. Ahogy ifj. Csoóri Sanyi mondta 1993-ban egy Muzsikásról szóló tévéfilmben, amelyet szerénységem forgatott a Duna Tv-nél, hogy a szeretetet úgy hívják a zenében, hogy összhang. Ez a zene egyik hatalma.

A népzene, a nyelv, a közös képzelet és Istenében és a magában való a hit őriz meg egy népet. Az egész palesztin nép szélsőséges, hallom. Mint a horvát. Az Ír. A katalán. A baszk. A grúz. Az örmény. A zsidó. A kurd. A mongol. A tibeti. Az ujjur. Az albán. A macedón. A kikuju. A zulu. Mi magyarul szeretünk, magyarul utálunk, magyarul gondolkodunk, magyarul álmodunk, és magyarul ébredünk. Nincs két irodalom se, hisz. mindnyájan magyarul írunk. Kis népnek még lélegzetet venni is csak radikálisan szabad, Adyval szólva. De együtt! A végén mindig csak egy választást hagynak a magyarnak. Magunkat kell választanunk.

Magyarnak lenni kész csoda, szintiszta szürrealizmus. Magyarnak lenni hidrogénbomba, magyarnak lenni számítógép. Magyarnak lenni didergő hologram. Magyarnak lenni cigánynak is lenni. Magyarnak lenni nem „tschikosch”, nem „goulasch”, de mindig paprikás. Magyarnak lenni nem bolt. Magyarnak lenni a legnyugatibb Kelet. Fejét meghajtó fűszál. Magyarnak lenni nem bokrétság Isten kalapján, de szolgálat. Magyarnak lenni *minden körülményben* embernek lenni.

Szigetnép vagyunk egy germán, szláv, neolatin nyelvtengerben. Sziget és nem híd. Komp voltunk, hidat akartunk. Nem akart járni azon a hídon senki se, de ha igen, nem akart hídpenzt fizetni. Maradjunk meg szigetnek. Messze szakadtunk az ázsiai szárazföldről, mi csángók. 16 millióan vagyunk, mert nem mostani határainknál érünk véget. Határtalanul nagy a magyar. Én a titkos magyarokat is közénk számolom az úgynevezett utódállamokban. Meg azokat is, akikben már csak világlik a magyar lélek, a nyelv már nem. Milyen jó: a zene tovább tart bennük. Egy sziget sose sír.

Mert mégiscsak azoknak volt igazuk, akik székely falvak csűrjeiben, házaiban éltek a múlt század hatvanas-hetvenes éveiben, és nem a beatnikeknek, azaz nekünk. Bár a tánc ház meg a beat egymásra is hatott. Kamaszként a Muzsikás tagjait is megérintette, mit megérintette, megütötte a beatzene, az instrumentális zenekarok, mint például a Shadows, na és persze a Beatles, a Rolling Stones. De melyik fiatalra nem hatott mindez fél évszázaddal ezelőtt? Mi akkor serdültünk, amikor

a beatzene befordult a sarkon. A Muzsikás már a hetvenes években is a hetvenes évek zenéjét játszotta.

Az addigra elüzettedő beat helyett meglelt a csak remélt új közösségi forma: a tánc ház. És 1973 szeptemberében, amikor az FMH-ban, azaz a Fővárosi Művelődési Házban a havi egyszeri vasárnapi tánc házban a Muzsikás átvette a külföldön turnézó Sebőtől és Halmostól a stafétabotot, vissza se adta többet.

Hosszú történet, hogyan is alakult ki a három, majd négy tagú zenekar. Misi vezette be a vétós demokráciát a bandában. Vagyis egy döntéshez teljes egyetértésre van szükség. Nagy szó volt ez, mert a kezdeti időkben Sanyi akarata érvényesült a legjobban. Mint minden nagy zenekar történetében nem egyformán húzza a szekeret egyszerre mindenki. A kezdeti időkben Sanyi ragadta magával a többieket, a „Nem arról hajnalik” idején Éri Pityu vitte magával a társait, a világtornék idején Hamar Dani vette át a vezetést és a konferálást. (Apropó konferálás, egyszer próbálkoztak velem is: amikor Szegeden muzsikáltak, a számok közti szünetekben, megbeszéltek helyeken, én olvastam föl a Porból, például az „egylépéssel”). Mostanság Misi húzza magával a többieket.

Kanyargós út vezetett a kezdeti fellépésektől a világhírig. Amikor Balanescuval játszottak, akkor mondta azt a román hegedűművész: „Roppant tanulságos volt számomra a Muzsikással való munka abban, hogy megértsem, miként fejlesztette ki zenei elképzeléseit a népzeneire alapozva Bartók Béla. Zenéjének melodikus része szinte lebeg a szilárd ritmusú alap fölött. Nagyon érdekes érzést keltve. A szabadság érzését. És a rögtönzés érzését.”

A Bartók-albumot (1998) követő években a Muzsikás szédületes nemzetközi karriert futott be. Az Egyesült Államoktól Új-Zélandig, Japántól Dél-Afrikáig bebarangolta a földgolyót, útközben a világ legpatinásabb koncerttermekben lépett fel, a londoni Royal Festival Halltól a párizsi Théâtre de la Ville-ig, az amszterdami Concertgebouw-tól a New York-i Carnegie Hallig. Fölsorolni is lehetetlen, mennyi helyre vitték el a magyar népzene.

Koncertjeikről, lemezeikről, CD-ikről rendre elismerően írtak a vezető világlapok, folyóiratok, na meg, ami fontos: a zenei szaksajtó. Miközben ezzel párhuzamosan elmentek és ma is elmennek Magyarország eldugott vidéki általános iskoláiba, ahol a Muzsikás tíz év óta missziót visz végbe: közvetlen magyar népzenei élményekhez juttatja a gyerekeket. Ha már ez a japán gyerekekkel is sikerült egyszer-kétszer.

A díjak is jöttek: 1995-ben a Liszt-, 1999-ben a Kossuth-, 2008-ban a Prima Primissima-díj. A legnagyobb nemzetközi elismerés is 2008-ban érte őket: az európai együttesek közül elsőként kapták meg a népzenei/világzenei szakma elismerését, a WOMEX Díjat. Tán az sem véletlen, hogy jövőre itthon adják át a világ legnagyobb nép- és világzenét játszó zenészek legnagyobb díját



Most forgassunk le fejben egy dokumentumfilmet. Tárnya a népzene, közelebről az a zene, amelyet több mint negyven éve a Muzsikás együttes játszik. Elég annyit mondani, hogy az együttes és dalai hosszú időn át vezették, és reméljük vezetni is fogják a world music slágerlistáit: itthon és a világban is. Még olyan is megtörtént velük, hogy a Pogues nevű, világhírű ír country-punk együttes az elő-zenekaruk volt. Vagy, hogy mást ne mondjak, a Dubliners-szel is föl-léptek. Többször. Erről persze itthon vajmi keveset tudnak. A film két szálon fut, kezdetben és a végén is erőteljes, párhuzamos vágásokkal. A párhuzamos (szinte klipyszerű) vágások párhuzamos életeket jelenítenek meg: Éri Péterét, Sipos Mihályét, Hamar Dánielét, Porteleki Lászlóét, Petrás Máriaét, Farkas Zoltánét és Tóth Ildikóét (Batyú és Fecske). Ők külön-külön és együtt is elérték a világhírt, színpaduk szó szerint az egész világ.

Az egyik szál a szereplők magánélete. Ahogy Éri Péter mondta: Ha valaki népzene-t játszik, attól még mai ember. Pityunak, aki ugyanúgy szereti a rockzenét, mint Bartókot, két gyereke van. Hamar Daninak például négy. Miskának három. A táncosok kivételével mindannyian többgyermekesek. Látnunk kell őket életük hétköznapi színterén: Pityut odahaza gyakorlás közben, furulyázva, vagy, ahogy a fiát, Marcit tanította, akinek már neves önálló bandája van Sündivel, ifjabb Csoóri Sándor fiával, vagy amikor öreg kocsi-jával odagurult egy benzinkúthoz. A magyar rádió szerkesztőjeként a mikrofon előtt is láthatjuk és hallhatjuk. Misit a családi kör után először villamoson, földalattin látjuk, a szobájában a számítógép előtt, vagy az erdőt járva, gombászva. Hamar Danit kocsiban, aztán az ELTE Geofizikai Tanszékének Úrkutató Csoportjában, a laboratóriumban. Látjuk-halljuk, amint a zenekar menedzsereként tárgyal telefonon. Porteleki Lacit, a Novák Tata vezette Honvéd Táncegyüttes próbáján zenélve láthatjuk, majd zenész és táncos gyerekeivel. A vallási áhitatot ébresztő hangú Petrás Marit, amint kerámia szobrokat készít, aztán költő férjével, Döbrentei Kornéllal a Csángó Bálban. Vagy Batyut tánc-tanítás, koreografálás közben, vagy amint megiszik egy kólát a táncosokkal. Fecske főz, sétál a Várban, ahol laknak, aztán egy aerobic klubban látjuk, ahol magyar népzene-re mozognak a lányok. Végül egy nagy vacsora, ahol Pityu, Poros, Misi, Batyú, de legfőképp Dani emleget föl régi történeteket, amelyek gyűjtés közben estek meg velük.

A zenész, táncos, énekesi életük alig válik el a hétköznapi-tól, mert a barátság és a szövetség ugyanaz, csak rengeteg utazás van benne.

Most a Mezőségben vagyunk, a fiúk egy tánc-ház felé mennek. Először csak bögő brummogását hallani, aztán minden hangszert. A helybéliek összeverekednek egy sem-miségen, de hogy a banda rázendít, körbe állva táncolni kezdenek. Kalotaszeg: három napos lakodalom. Két öreg zenész hajnalban beszélget a régi időkről. Egyszer csak az

egyik fölveszi a hegedűjét, a másik is. A zeneszóra a lakodalmas nép is előkerülkőzik: elkezdnek táncolni a konyhában. Dani megkérdi az egyik nénit: Három napig talpon voltak egész nap és így tudnak táncolni? Tudja, Danikám, hát állni meg menni, azt már nem. Csak táncolni tudunk. Pityu ül a bakon egy széki emberrel, akinek az utcán odaköszön magyarul egy kaszás férfi. Pityu házigazdája visszaköszön románul. Pityu nem érti. Hát azért köszöntöttem románul, mondja a vendéglátó, mert ő megtisztelt engem avval, hogy az anyanyelvemen köszönt nékem. Hát én visszaadtam a tisztességet. Poros, a virtuóz fölszáll egy buszra Gyimesben: borosta, fekete bakancs, szövettadrág, ing, na és a kalap. A vállán hátizsák és hegedűtök.

Nem kéri a jegyet tőle a buszon. Ide tartozik.

Láthatjuk a zenekart régi Táncklubjukban, a Marczibányi Téri Művelődési Házban, ahol külföldi és magyar egyaránt jól érezhette magát, és a zenészeket semmi sem választotta el a vendégektől. Néha beesik egy tánc-csoport, vagy Batyúék, akkor megelégnék az élet. Itt lehet beszélgetni, énekelni, táncolni. Inni meg sakkozni. Vagy hallgatni. Az asztalokon gyertya. Mindenféle arc felbukkan itt, Cseh Tamástól, Waszlavik (Gazember) Lászlón át Dresch Mihályig, aki még egy legényest is eltáncol, ha úgy hozza a kedve. Ebben a zenekarban három primás van, akik, ha a másik játszik, kontrások is egyben. Miska és Poros a Bakáts téren primáspárbajt vívnek, a mi örömünkre. Furulyásról, dudásról, gardonosról külön nem szólok most.

Látjuk őket az Akadémia gyűjteményében, amikor régi Bartók-gyűjtéseket hallgatnak, román és magyart egyaránt. Éri Pityu nevelőapjánál, Tinkánál, vagy Simon Zoli bácsinál a „Szól a kakas már” magyar zsidó népzenei korong elkészülte előtt. Látjuk őket lemezfelvétel közben. Gyűjtőúton Erdélyben, a Felvidéken, Vagy Dunántúlon. Látjuk őket autóban, repülőn, lovas kocsin. A szállodák oázisaiban, idegenben. Tévéfölvétel közben a saját táncklubjukban. Éjszakai zenészkocsmában. Öreg falusi zenészekkel a színpadon. Mi az, hogy öreg? A karácsonyi, évente megtartott nagy bulijukon látjuk őket, a Fővárosi Művelődési Házban. A MÚPÁban. Az Országos Táncház-találkozón, tízezer ember előtt. Külföldi fellépéseken.

A képzelt dokufilm arany-metszéspontjában egy koncert van a Zeneakadémián. Bartók Cantata profana-ját játsszák. Előtte Bartók mesélő, fénylő, cigarettától kicsit fátyolos hangját halljuk a szarvassá vált fiakról. Ők azok. Csak képzelet kérdése az egész.

A zene a csönd árvája. Az énekszó apátlan-anyátlan árva. A mi zenei népnyelvünk fennmaradása az énekórakon, van olyan fontos, mint betűvetés. Zenei anyanyelvünk elvesztése olyan lenne, mintha lezuhanna a csillagunk, kiröpülne belőlünk a lélek, és örökös éjszakára virradnánk. Miközben az Uráltól a Tűzföldig, távoli és közelebbi rokonnépekben, az Amerikákon az indiánokban él még a pentatónia. (Jó, nem az ereszkedő.)



Kevés az az egy óra hetenként. Még a mi időnkben is kettő volt. És hogy szerettük! Úgy éreztük, nem kell tanulni. Közben, szinte észrevétlenül, mégis átértékeltük a régiak lelkében történeteket. A széki filozófiát, ami csak ennyi: Ami jó, jó.

Amíg öröm és bánat van, zene is lesz. Ebben az évszázadban se tűnik el a magyar nyelv, a mi várunk, se a magyar parasztzene, mert Bartók még így hívta. A mai fiatal írók jobbakké lesznek, mint mi magunk, a népzenei, néptáncos vetélkedőket szétfeszítik a fiatal tehetségek. Higgyünk magunkban, mint ők.

Muzsikások vagyunk mi is, legyetek ti is muzsikások, mondta Ilka Gyuri, a primás. Ez a program. Nincs elveszve semmi.

(A Szervátiusz Jenő-díjat régen kiérdemelte a Muzsikás. És nem azért, mert annyit játszottak az átadásokon. A szellemi magatartásforma az, ami a díjalapító, Szervátiusz Tibor szándékaival azonos. Magyaroknak megmaradni - magasan. Örülünk együtt, és köszöntsük őket.)



ELMEGYEK, ELMEGYEK I SHALL GO, I SHALL GO

Elmegyek, elmegyek,
Hosszú útra megyek,
Hosszú út porából
Köpönyeget veszek.

Búval és bánattal
kizsinórozatom,
Hulló könnyeimmel
kigombozatom.

Füdd el, jó szél, füdd el
Hosszú útnak porát,
Hosszú útnak porát,
Az én szívem búját.

I shall go, I shall go,
Go on a long journey,
From the dust of the road
Take on a coat, heavy.

With sadness and sorrow
I shall embroider it,
With my falling teardrops
I shall embUTTON it.

Blow 'way, good wind, blow
'way

The dust of the journey,
The dust of the journey,
My own heart's sad sorry!

Transl. By Frank Veszely

LISZTÓCZKY LÁSZLÓ

HŰSÉG AZ ANYANYELVHEZ, HŰSÉG A SZÜLŐFÖLDHÖZ

Magyari Lajos laudálása a Szervátiusz Jenő-díj átadásán

1990 májusa és szeptembere között nyolcvanhárom erdélyi vendég kereste föl egri otthonunkat, viszonzva korábbi, évente olykor három-négy alkalommal megismétlődő látogatásainkat. Jövetelüket a diktátor várva várt bukása tette lehetővé, és amikor a tavasz is beköszöntött, szinte egy emberként, a felszabadulás eufóriájával keltek útra.

Közöttük volt Magyari Lajos is, akihez akkor már több évtizedes barátság fűzött.

Természetesen őt is elvittem az egri várba. Először a vár tetén sétáltunk és beszélgettünk. Megcsodáltuk Eger panorámáját, lehajtott fejjel álltunk meg Gárdonyi sírja előtt, amelyen ez az egyszerű, mégis sokatmondó felirat olvasható: „Csak a teste”.

Egyszer azt vettem észre, hogy a barátom két ujjá közt féltő gonddal szorongat valamit. Kiderült, hogy a várba érkezéskor elnyomott cigareta csonkját tartja a kezében úgy, hogy a legkevesebb hamu vagy dohány se hulljon ki belőle, bemocskolva azt a szent, véráztatta földet, amelyen járunk. Pedig nem is volt kitéve a „Tilos a dohányzás!” tábla, a fű közt itt-ott csikkek hevertek. Türelme kitartott egészen addig, amíg a kazamaták bejáratánál hamutartóra nem leltünk.

Úgy éreztem és ma is úgy vélem, hogy ebben az apró gesztusban is a magyar múlt iránti áhítatos és alázatos tisztelet fejeződött ki, amely áthatja Magyari Lajos egész életművét. Barátom a diktatúra osztatlan börtönében, olvasztótégelyében, az átélt szenvedések tisztítótüzeiben tanulta meg, hogy milyen drága kincs az ember méltósága és szabadsága, amelyhez magyarságunk szervesen és elválaszthatatlanul tartozik hozzá. A fojtogató légkörben azonosult Ady igazával, hogy „a magyarság szükség és érték az emberiség s az emberiség csillag felé vezető útja számára”, és Babitséval, aki szerint minden nemzet külön szín az emberiség freskóján, külön hang az emberiség koncertjében, tehát az emberiség ellen vétkezik, aki ezt a színt halványítani, ezt a hangot halkítani akarja. Akkor tudatosult benne, hogy nemet kell mondani arra a világra, amely hontalansággal sújtja az embert, s némán túri a jogtiprást, miközben szabadságról, egyenlőségről és testvériségről papol.

1942. október 26-án született Székelyudvarhelyen. Szülővárosában érettségizett, Kolozsvárt szerzett magyarszakos tanári diplomát. Rövid ideig a Segesvár melletti Héjjasfalván tanított, 1968-ban pedig családotul Sepsiszentgyörgyre költözött, ahol a legendás Megyei Tükör munkatársa lett.



Független Magyar Rádió Toronto

Minden szombaton du. 4-6 óra, AM 530
www.am530.ca

www.magyarradio.ca; tel.: 416 693 8312



Költői pályakezdése egybeesik a második Forrás-nemzedék jelentkezésével, amelynek rajta kívül Farkas Árpád, Király László és Páll Lajos a legismertebb tagjai. Ő így vallott a közös arcvonalat alkotó, az 1960-as évek második felében föllépő generáció törekvéseiről: „Célunk és eszményünk az volt, hogy az irodalomban kibeszéljük nemzetiségi sorsunk közérzetét, s erőnk, hozzáértésünk szerint mozdítsunk valamit a világon.” A költői csoportosulást a Lászlóffy Aladár által válogatott és előszavazott *Vitorla-ének* című antológia vonultatta föl 1967-ben. Magyar Lajos első verseskötete, a *Hétarcú ballada* 1969-ben jelent meg a Forrás-sorozatban Kányádi Sándor bevezetőjével. Ezt követte a *Csoma Sándor naplója* 1970-ben, a *Kötések* 1976-ban, *A föld ígérete* 1988-ban és az *Út az alkonyatba* 1994-ben. *Kötések* című kötetéért 1979-ben elnyerte a Marosvásárhelyi Írók Társasága irodalmi díját.

Verseinek a hűség a kulcsszava: hűség az anyanyelvhez, hűség a szülőföldhöz. Költői világlképének az erkölcs- és közösségközpontú elhivatottság az egyik legfőbb alkotóeleme. Mindenekelőtt a Székelyföld tájait és embereit eleveníti meg. A Görömbei András által készített leltár szerint „Csikország szigorú, pontos fenyves-övezetei”, „Keresztúr nyerges dombjai”, „Udvarhely szelíd lankái”, „Gyergyó kegyetlen, villogó telei”, „Háromszék Áron vérével bepermetezett televényei” szolgálnak díszletül a benne és a költészetében lejátszó drámának. Sűrűn szólaltat meg történelmi témákat, kultúrélményeket. Gyakran idézi múltunk nagyjait, elődöket, ma is érvényes magatartásmintákat keresve, kitágítva az általa vállalt szerep időbeli határait. A létösszegez, önszembebesítő verstípusnak elsősorban azt a változatát kedveli, amelyet Lengyel Ferenc személyiség-szimbolikának nevez: példaértékű hóstípusokat mutat föl, velük azonosulva próbál az egyéni és a közösségi lét alapkérdéseire válaszolni. „Veszélyes, bántó felfogásnak tartom – nyilatkozta Gálfalvi Györgynek –, miszerint a múltunk mögöttünk van, csak a jellel törődünk. Egy nemzet, egy nemzetiség életében különösen fontos, hogy tudatosítsa múlt, jelen és jövő szerves egységét.” Versei nyomán föl lehetne építeni elsősorban a székely halhatatlanok panteonját. „Csoma Sándor, Mikes Kelemen, Bölöni Farkas Sándor, Apáczai, Misztótfalusi Kis Miklós és Benedek Elek gondolatait értve-átérezve szólhatok csak, mert a haza számomra az ő szavuk is” – írta utolsó kötetének záró vallomásában. Ezt a kötődést illusztrálja költői dikciója is, mely mindenekelőtt a magyar népköltészetben – főként a székely népballadákban – lelt ihletőtermékenyítő forrásra. A magyar klasszikusok sorában József Attila, kortársai közül Kányádi Sándor és Lászlóffy Aladár áll hozzá a legközelebb.

Legszébb alkotása, a magyar költészet halhatatlan remeke a *Csoma Sándor naplója*, ezzel aratta a legnagyobb közönségsikert is. Fölfigyelt a mű kivételes értékeire a híres debreceni professzor és nemzetközi rangú földrajzszakértő, Teleki Pál egykori tanítványa, Kádár László, aki úgy ítélte meg, hogy a

benne rejlő üzenet túlmutat az anyanyelv határain. Az ő kezdeményezésére és tanulmányával jelent meg 1976-ban a poéma hétnyelvű változata Debrecenben, amely az eredeti szöveg mellett román, német, orosz, japán, francia és angol átültetést is tartalmaz. Ezt egészítette ki egy esztendő múlva a hindi nyelvű fordítás, s egy újabb év elteltével minikönyvként, bőrkötéses, illusztrált és számozott példányokban a nyolcnyelvű kiadás is napvilágot látott.

A *Csoma Sándor naplója* modern, vívódó értelmiségivé avatja a bölcsőkeresés reformkori hőjét, aki átéli a környezetéből kinőtt ember magányát és tragikumát, az értékhiányos, közömbös világ kihívásaival, a cselekvés értelmetlenségének kényszerképzetével, a vállalt küldetés végrehajtását szükségképpen nehezítő, mérhetetlen szenvedés és a föl-fölsejlő reménytelenség démonaival küszködik. Érzékelteti a mű az emberélet eredendő ellentmondásait, a léhelyzetek kelepceszerűségét: legszebb, legtisztább álmunk és vágyaink megvalósíthatatlanok itt a földön, a korlátokat nem ismerő vágy, szenvedély és akarat a végesség csapdájába eshet. A hatalmas méretű és óriási áldozatokat követelő vállalkozás az azzal arányos tévedés és a totális kudarc veszélyét rejt magában. Kőrösi Csoma Sándor sorspéldájában már-már Albert Camus Sziszüphosz-mítosza idéződik: a fölöttünk magasodó csúcs elérhetetlen, de az érte vívott küzdelem „maga is betöltheti az ember szívét”. Amikor a csúcsra néz, és nekifeszül a kőnek, „boldognak kell elképzelnünk Sziszüphoszt”. Hemingway öreg halásza, Santiago is oroszánokról álmodik, miután – ellenkező irányba fordítva a csónakját, mint a többiek – megvívta reménytelen küzdelmét a Marlinnal, élete nagy, felkészültségét, tehetségét és erejét próbára tevő Lehetőséggel.

A poéma létfilozófiai érvényű gondolataiból a két számomra legemlékezetesebbet emelem ki, amelyek első elolvasásuk óta erkölcsi axiómái életemnek. Az egyik a fölnevelő táj és közösség iránti hűség etikai parancsát foglalja egyszerű és szemléletes formába:

*Akit feldob magából a nép,
az nevében akarjon nagyot.
(Kit érdekelne különben Bokharában,
hogy székely-magyar vagyok!)*

A másik Kőrösi Csoma Sándor golgotajárásának végső vigasztát és tanulságát, az embertestvériség magasztos eszméjét fogalmazza meg tovább nem fokozható természetességgel:

*Beváltatlan álmom minek fájjon?
A tévedésnél igazam erősebb,
nem az a fontos, hogy rokonok –
de testvérek lakják ezt a földet.*

Nyilvánvaló, hogy Magyar Lajos arca búvik meg Csoma Sándoré mögött, sorsában személyes dilemmáira várt vála-



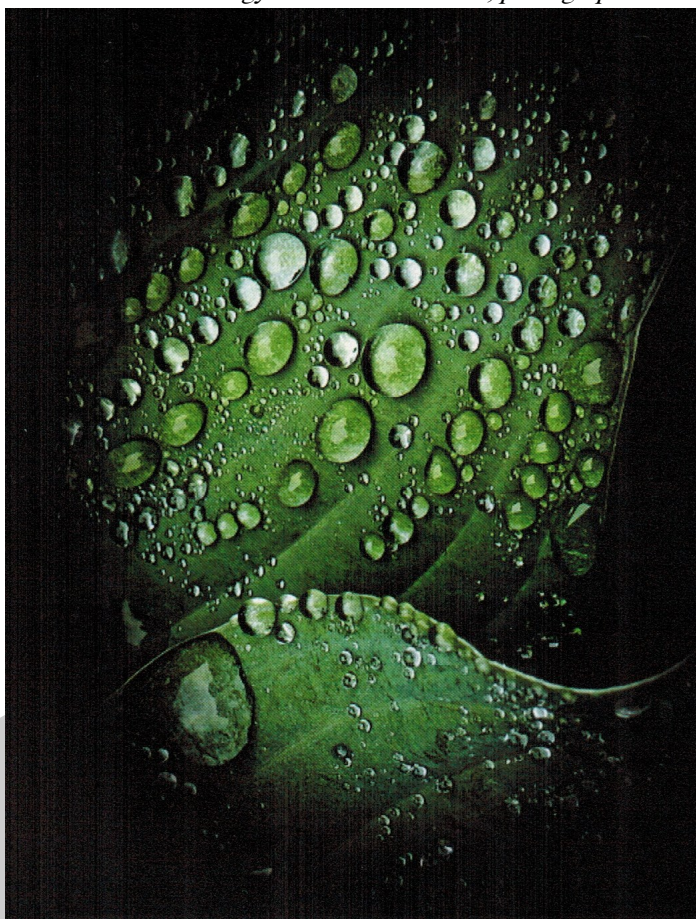
szokat. Esméinek a szótára ez az alkotás, a benne kifejezett, esztétikummal lényegített konzekvenciák a saját költői törekvéseire vetnek fényt.

Az általa követett világszemlélet és alkotói magatartás reneszánszát élte az 1989-es fordulat után. Magyarai Lajos pályája csúcspontjára ért ezekben az esztendőben. Nemcsak költőként, hanem immár újságíróként is különös expresszivitással és termékenységgel szólaltatta meg a nemzetiségi lét időszzerű gondjait és egyetemes összefüggéseit. A Megyei Tükör helyébe lépő Háromszék megválasztott főszerkesztőjeként naponta írta messze földön elhíresült, Beke György szerint az erdélyi magyar újságírás legnagyobb teljesítményeihez mérhető vezércikkeit, amelyekből nemcsak az akkori események rekonstruálhatók, összeállítható a kisebbségi lét enciklopédiája is. Publicisztikai munkásságáért 1993-ban megkapta az EMKE Krenner Mikós-díját.

Mindvégig hűséges maradt régi eszméihez, hűséges akkor is, amikor ismét divatba jött az ember- és magyarságáruulás, amikor a „mi” tágasságát és biztonságát az izolált „én” – hangzatos jelszavakkal leplezett – szűkössége és szédítő örvénye, a klasszikus ember „arányos, szépen fejlett, másokat melegítő életét” a fogyasztásra és ösztönkiélésre determinált lét sivársága és lélektelensége váltja föl.

Méltó tehát Szervátiusz Jenő szellemi örökségéhez.

Eva Szilagyí-Bell: Natures Gems, photographic art



MAGYARI LAJOS

DAL

A felhők itt nyugatra járnak,
a felhők itt keletre szállnak,
madaraink délre húznak,
viharaink északra zúgnak.

A felhőt szelek kergetik.
A vihart törvények vezetik.
Ösztönére hallgat a madár,
hová ösztöne úzi, arra jár.

De az ember itt marad,
hol szánt, vet, vasat önt, arat.
E talpalatnyi föld jogunk.
Hát maradunk.
Mi maradunk.

Az idő száll, futnak évszakok,
a vén bolygó közönnyel forog,
millió és és nincs változás,
más nemzedék jön és újra más.

Épültek várak s templomok,
romban már régvolt otthonok,
de lelkünkben itt a folytatás:
csak ez a föld kell, soha más.

Mert az ember itt marad,
az ember, az ember megmarad,
hol szánt, vet, s talán majd arat.
E talpalatnyi föld jogunk.
Hát maradunk.
Mi maradunk.

Nyárra ősz hull és őszre tél,
az ember messze néz s remél,
nézi a felhőt, a madarat,
és befödi arcát az alkonyat.

„Ezen a mohos sziklafalon,
a cimboraságért, ha kell,
manók, mindenem eladom.
Én Peer vagyok, nem földi,
nem kurtaeszű féreg,
félnotás, mint a többi.
Nos, áll az alku, manók.
Ti a lelkemet kaptátok,
én meg hatalmat kapok.
Oly hatalmat s oly erőt,
hogy a földet s lakóit,
akár egy ostoba nőt,

forgathassam ujjaim körül:
hadd lám, a nyáj
kókad vagy örül? ?
Nos, itt van egy darabban
becses lelkületem.
Jóformán foltozatlan!
Rádásul minden álmom,
vigyétek, legalább
nem kell többet kitalálnom...”

(MAGYARI LAJOS: PER GYNT
ÉJSZAKÁI - részlet)



NAGY MIKLÓS KUND

KÁKONYI CSILLA MODERN MITOLÓGIÁJA

Szavakon túli régió tárul elének Kákonyi Csilla festményein. Órákon át beszélhetünk, írhatunk róla, fantáziadús narrációt is kerekíthetünk képei köré, mégis nyilvánvaló, hogy nem a beszélt nyelv hagyományos eszköztárával fedhetjük fel látomásos látványvilága, álomszerűen megfoghatatlan, különös festői univerzuma, groteszkbe hajlón is katartikus képi tartománya titkait. Ez a mindennapokban rendkívül szerény, az alkotók képzeletbeli rangsorában annál előkelőbb helyet érdemlő festőnő sajátos nyelv- és jelrendszert épített ki magának, ezzel vonja büvkörébe a piktúrában jártas művészetkedvelőt ép-púgy, mint a képei elé véletlenszerűen vetődő laikust. Ki tudná kivonni magát izgató vörösei, izgalmas bíbor, fényfakasztó sárga és narancsos tónusai, üde, buja zöldjei, titokzatos kékjei, földbarna és kozmikus mélységű, sötét árnyalatainak összhatása alól? Ki ne próbálná fogni üzenetét, megfejteni rejtélyeit, kíséretül szegődni múltba, zaklatott jelenbe, fürkészni bizonytalan jövőt, bepillantani kompozícióival ama rettegett, sejtelmes túlvilágba, ahol talán a megnyugvás ösvényeire is rátalálunk? Sorjázhathatnának a kérdések hosszan tovább, Kákonyi Csilla erre készlet, hiszen mint mindenki, akit évezredek óta hivatástudattal áldott vagy vert a sors keze, ő is folyamatosan kérdez. Alkotásról alkotásra gazdagítva, színesítve nagy Emberi színjátékát, feleletet keres létproblémáinkra. Önmaga, szűkebb, tágabb közössége, az egész emberiség számára. Értelmünkhöz, érzelmeinkhez szól, tapasztalatainkat, élménytárunkat mozgósítja, érzeinkre apellálva készlet önvizsgálatra. Képeit szemlélve önmagunkra ismerünk, saját erényeinkkel és gyarlóságainkkal, mindennapos gondjainkkal, reményeinkkel, emberpróbáló földi és égi dolgainkkal szembesülünk. Mindazzal, amit ebben az abszurdításokkal telített korban már átéltünk, megszenvedtünk, s aminek árnyai most is fenyegetően ott settenkednek körülöttünk mindenfelé. Kákonyi festményei kimondatlanul ezt is tudatosítják a nézőben. Miközben mindenekelőtt szépségükkel kápráztatnak el. Igen, ezt hangsúlyoznunk kell, Kákonyi Csilla művészetének egyik lényeges, meghatározó jellegzetessége ez. Mert mint vallja, „a Szépség fölemel, átölel, vigasztal, nemesít.” A legragyogóbb művészeti korszakok legnagyobbjaitól is ezt tanulta. Szemléletét azonban döntő módon az általa is átélt, megszenvedett, megkínlódtatott valóság alakította.

A második nagy világháború idején, 1940-ben született Radnóton. Ötvösművész édesapját, akitől a tehetségét örökölte, magával ragadta a háború, majd az orosz hadifogság, a kislány csak második korában ismerkedhetett meg vele. Pár hónapos, amikor édesanyjával beköltöznek Marosvásárhelyre. Ez „a Világ abroszán legkritikusabb hely” lett szeretett lakóhelye, mindmáig otthont adó városa. Ma is találó a Csokonai által több mint két évszázada ráaggatott jelző, jelenleg is bőséggel termeli újra a kisebbségi lét megannyi baját, lelki gyötrelmét. De ahogy a költő a XVIII. század végén már észlelte, Vásárhely a múzsák fellegvára is. Azóta is az. Olyan kimagasló

alkotó egyéniségeknek köszönhetően, amilyen a különleges érzékenységgel és kitartó igényességgel dolgozó Kákonyi Csilla. Ezt nem csak a család oltotta bele, a vásárhelyi szellemet éltető művészeti középiskola kitűnő tanárai, a közmegebecsülésnek örvendő jeles mesterek, Bordi András, Barabás István, Izsák Márton, Incze István, Nagy Pál is rátestálták. A kolozsvári főiskolán, ahova a diktatórikus megkötések miatt „osztályidegenként” csak pár év késéssel juthatott be, tanulmányait a kincses városban még megőrzött hagyományos magyar szellemiség és európaiság is gazdagította. Rövid szászrégeni rajztanárkodás után sikerült Marosvásárhelyre, az akkori romániai képzőművészeti megpezdülés egyik legjelentősebb központjába visszakerülnie, és a 70-es évektől már teljes mértékben a családjára és a művészetére összpontosíthat. Csoportos kiállításokon 1966-tól rendszeresen jelentkezett, munkásságát közel harminc hazai és külföldi egyéni tárlaton mutatta be. 1970-től a Romániai Képzőművészeti Szövetség, 1992-től az újjáalakult Barabás Miklós Céh, 2002-től a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének tagja.

Beszédesek a felívelő pályát mérföldköként kirajzoló adatok, de térjünk vissza az életműhöz, amely kivételes finomságú szeizmográfként tükrözi az erdélyi magyarság, a székelység utóbbi öt-hat évtizedének társadalmi kataklizmáit, amikre egy ideje a nagyvilág furcsa szétesése, felbolydulása is rátevődött. Két monográfus is méltatja ezt a sajátos hangú és különleges érzékenységgel festészetet elemző kötetében. Banner Zoltán művészettörténész, aki szerint Kákonyi, a székely festőiskola harmadik nemzedékének tagja „az erdélyi metafizikai realizmus hetvenes évekbeli megteremtője,” a 2011-es Élet-Jelek sorozatban megjelent Pallas-Akadémia kiadványban többek közt ezt írja: „...az a csodálatos ebben az 1979 után döntő fordulatot felmutató életműben, hogy a „megtalált” festés mámore, a szín- és formaemlékek dús vegetációja, a gyakran Bosch és Breughel ecsetjárására emlékeztető (de a székelyföldi táji és társadalmi környezetbe átlátható, illetve abból sugárzó) életszeret, a rembrandti feszültségű portrék, a titokzatos abszurdítások, vagy a nagy tömegek filmszerű mozgatása feloldja, magába szívja, áthangolja, tehát megdöbbenően jelentésszerű esztétikai élménnyé minősíti át azt a drámai életérzést, amelyet a nyolcvanas évek eseményei gerjesztenek, s amely életművét korunk egyik legautentikusabb tanújává avatja.”

Tizenkét évvel korábban az első Kákonyi-monográfus, Jánosházy György műkritikus így értékelt: „Kákonyi Csilla (...) egyetlen nagy, kimeríthetetlen témája: a talajt és irányát veszített ember odüsszeuszi hányódása egy ismerősségében is ismeretlen és veszélyes világ összegubancolódtatott erővonalai között...Kivételesen érzékeny művész, aki nemcsak látja, de – mint ember és művész egyaránt – éli is a modern ember szüntelen borzongását örökös fenyegetettségének szorításában. Nem ábrázolja: önmagából, saját tudatából és – talán még inkább – tudatalattijából vetíti ki ezt az érzést. Akárcsak a késő középkor festői, akiknek látomásaival gyakran – nem eszközeiben, de ami fontosabb: szellemében – elgondolkoz-



tató rokonságot mutat.”

Egészítsük ki a gondolati, tematikai palettát a művész nő egyik friss keletű vallomás-részletével: „Amikor születtem, erdélyi közösségünk már nemzettöredékként, kisebbségként élt saját szülőföldjén. Egész életemet, életünket végigkísérte a kiszolgáltatottság, a küzdés a megmaradásért, az önvédelem ösztöne és eszméje a diktatúra elzártságában is, a velünk szemben megnyilvánuló ellenséges „háttérmozgalomban”, (ebben mind a mai napig). Festményeim fogantatásában ez is benne van. A művészet is az emberi önvédelem eszköze. Remélem, hogy előbb-utóbb ez is tudatosodik embertársaimban. Az Új Golgota keresztje – hogy egyetlen példával éljek – erdélyi vesztőhelyen áll (meleg zöldjeiből kibomló Maros-menti táj ölében), de ugyanakkor az egyetemes integritás felbomlásának tüneteit is hordozza, amelyek a globalizmus „szárnyain” immár Erdélybe is beáramlottak.

Aki kortársai és a jövő számára üzeni akar valamit, mint magam is, annak (ha kételyek, ha remény és reménytelenség között vergődve is) két dologban hinnie kell: hogy lesz jövő, az emberiség mégsem pusztítja el önmagát, és hogy üzenetnek valami értelme, foganatja mégiscsak lesz...”

Hosszas kényszerű elszigeteltség után a művész nő 1990-ben mutatkozhatott be első egyéni kiállításán Budapesten. Azóta se láthatták túl gyakran képeit az anyaországban. Pedig üzenete ide is szól, időket, tereket átszelő egyéni, modern mitológiája itt is, az eddigieknél jóval szélesebb körben is kifejezhető tisztító, lélekemelő hatását.

Talán a mostani elismerés, a Szervátiusz Jenő-díj egy ilyen értelmű új szakasz kezdetét is jelezheti. Bannert idézve, „Kákonyi Csilla a kortárs magyar és európai figuratív művészet egyik legnagyobb tudású s egyben legizgalmasabb képviselője.” Méltó arra, hogy festészetét minél többen megismerjék, megcsodálják.

Kákonyi Csilla: Önarckép társasággal, olaj, vászon





KÁKONYI CSILLA

VALLOMÁSOK, GONDOLATOK

Tudattal és lélekkel megáldott emberi sorsunk ég és föld közé feszül. A bennünket körülvevő csodálatos kinti világnál is csodálatosabb, különösebb élet tenyészik bennünk legbelül, mindnyájunkban. Ez a világ teljesen személyes, lelki világ. Szinte természetes hát, hogy különbözőségéből adódóan gyakran konfrontálódik, fájdalmasan ütközik a „külső”, az objektív, a közömbös valódi világgal. Ilyenkor a festő, -- mert a művészet is az emberi önvédelem eszköze -- nekiáll és képet fest, hogy valahogyan „kihúzza magát a csávából”. Ideiglenesen legalábbis. Feltárva érzelmeit, személyisége és szemlélete szerint értelmezi a világot és azon fáradozik, hogy gondolatait átadhatóvá tegye művében embertársainak.

A kor, amelyet élünk, nem teszi lehetővé a nyugodt, békés szemlélődést. Globálisan gyorsuló, felbomlóban levő hatalmas emberközösség morális kiürülésének vagyunk tanúi és résztvevői. A XX-ik század két pusztító világháborúja és annak következményei máig hatnak... Az a keresztény európai kultúra, amely magasrendű erkölcsi-tudati alapot, megtartó értékrendet adott, és egyúttal önvédelmi, önszabályozó eszközt az embereknek, mára romokban hever...

Én akkor születtem, - a második világháború végén -- amikor Erdélyben élő magyar közösségünk töredék-nemzetté vált saját szülőföldjén, saját hazájában... Diktatúrában, elzártságban éltünk, és a minket, kisebbségeket végig elkísérő ellenézés nyomasztó, sokszor fenyegető háttérmoráljában.

A több évtizedes bezártság idején elég messze kerültünk a mindig vágyott és csodált Nyugat-Európa művészeti életének eseményeitől. Magunkra hagyottan, magunkra utalva, saját örökségünkre építkezve teremtettünk sajátos „erdélyi művészetet”.

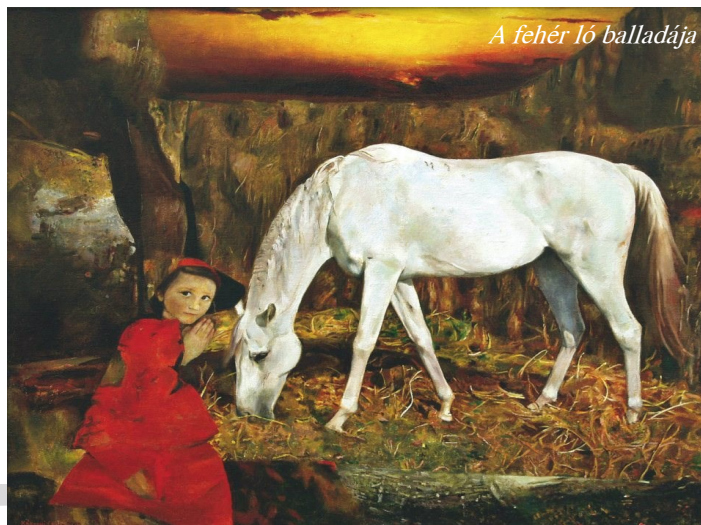
A '90-es években lehulló „vasfüggöny”, a határok szabaddá válása bejuttatott az áhított Európába. Beérkeztünk hát, és körülnézve, a kortárs képzőművészet kavalkádjával találkoztunk. Ahol minden igaz, és mindennek az ellenkezője is, ahol az az igazság, hogy nincs igazság. A „globalizált” művészetszemlélet a nyitott határokon beáradva aztán hozzánk is elhozta a totális művészi szabadságot, az új és még újabb kifejezési formák, utak, koncepciók szertelen csapongását, burjánzását. Ezek mellett, egyidőben, békésen (többé-kevésbé) megférnek azok a szemléletek is, -

korhatártól függetlenül, - amelyek megbecsülik a mesterségbeli tudást, az erkölcsi-művészi komolyságot, felelősségvállalást, a művészet léleklátó szerepét. Hogy eljön-e a letisztulás, a megnyugvás a felszabadított káosz után, mikor és hogyan, ezt a jövő mondja meg.

A '90-es évek változásainak azonban számomra pozitív hozadéka is voltak: a szabad utazás lehetőségét hozták el. Ha későn is, de eljutottam az európai nagy múzeumokba. Az ott látottak, a nagy művek tanulmányozása, megerősítettek, bizonyosságot adtak arról, amiben mindig is hittem, hogy a művészet inkarnáció: a gondolat megtestesülése a mű anyagában. Arról, hogy a festészet anyagának műves megmunkálása, érzéki szépsége elengedhetetlen. Hiszen az így létrehozott képzőművészeti érzetek közvetítik, teszik látványvá a néző számára a gondolatot. Az alkotómunka intim, belső dolog, a szakmai ismereteken túl rengeteg benne az intuíció, az érzelmi töltés. Egy szín varázsát, sugárzását létrehozni, élettelen fizikai állapotából élővé változtatni a vásznon -- ez a lélek belső erejéből, temperamentumából valósulhat meg elsősorban.

Ezekkel a meggyőződésekkel dolgozom, dolgoztam eddig is, -- a magam módján, belső törvényszerűségeim szerint. Lehetőleg úgy, hogy megosszam ezt másokkal is.

A festő azért fest, azért dolgozik, mert szereti amit csinál, mert szívügye, lelki szükséglete, vagyis nem élhet nélküle. A Szervátiusz Jenő díj váratlanul ért, és örömmel töltött el. Hiszen ez a díj otthoni, erdélyi, lelkünkhez közel álló! Különösen megtisztelő, hogy az erdélyi és az egyetemes magyar szobrászat két nagy egyénisége áll mögötte: Szervátiusz Jenő és fia, Szervátiusz Tibor. Nekem személyes emlék is növeli örömet: Szervátiusz Jenő egy évig tanárom volt a kolozsvári Képzőművészeti Egyetemen. Bár én festészet szakon jutottam be a felvételin, de akkor úgy volt, hogy mi első évesek egy évig mindent tanultunk, és másodéven szakosodtunk. Így hát első évben szobrászat, azaz „mintázás” óráink is voltak, ahol Ő, a mi Jenő bácsink tanított bennünket. Szerettük, tiszteltük. Kedves, szikár alakja, szűkszavú, csendes egyénisége meleg emberséget sugárzott. Szeretettel emlékszem rá.



**AZ ÖN ÉLETE IS TÖRTÉNELEM!
MESÉLJE EL UNOKÁINAK IS!
Könyvét kiadjuk magyarul,
angolul vagy két nyelven.
Kéziratának fordítását vállaljuk.**

Tel.: 416 491 4631

E-mail: rozsatelchdancs@gmail.com



FELAVATTÁK KERKAI JENŐ JEZSUITA SZERZETES MELLSZOBRÁT A LAKITELEKI NÉPFŐISKOLÁN

Kerkai Jenő jezsuita szerzetes bronz mellszobrát vasárnap leplezték le a Lakiteleki Népfőiskolán. Az alkotást Lezsák Sándor, az Országgyűlés alelnöke és Bíró Zoltán irodalomtörténész, a Rendszerváltás Történetét Kutató Intézet és Archivum főigazgatója avatta fel.



Lezsák Sándor és Bíró Zoltán

Lezsák Sándor az ünnepségen egyebek között azt hangsúlyozta: vissza kell hódítanunk a Kárpát-medence sok-sok területén ősi hitünket, a kereszténységet, ennek érdekében tett sokat Kerkai páter.

Hermann Zsolt és Hermann Andrea alkotását Apor Vilmos és Prohászka Ottokár püspök mellszobra mellett állították fel a népfőiskola Keresztény Panteonjában. A szobrot Spányi Antal székesfehérvári püspök áldotta meg.

Kerkai Jenő (1904–1970) jezsuita szerzetes, a KALOT (Katolikus Agrárifjúsági Legényegyesületek Országos Testülete) létrehozója és fő szervezője volt. Érettségi után papi pályára jelentkezett, az Innsbrucki Egyetemen kezdte meg teológiai tanulmányait. 1924 februárjában lépett be a jezsuita rendbe, 1934-ben szentelték pappá.

1935-ben Farkas Györggyel és Ugrin Józseffel indította el a KALOT-ot a szegedi tanyavilágban. A negyvenes évek közepére a KALOT országos viszonylatban is a legjelentősebb szervezetté nőtte ki magát: már húsz népfőiskolája, több mint 3000 tagegyesülete volt.

Kerkai Jenőt 1949 februárjában, néhány nappal Mindszenty bíboros elítélését követően tartóztatták le. 1949. augusztus 18-án zárt tárgyaláson hat év fegyházbüntetésre ítélték, majd 1951-ben antiszemitizmus koholt vádjával további négy évet kapott. A börtönbeli kínzások, bántalmazások következtében 1954-ben idegösszeomlást és szívinfarktust kapott; fél szemére megvakult. Az 1956-os forradalom alatt kiszabadult. 1957 áprilisában felszólítást kapott, hogy vonuljon be újra a börtönbe és töltsse le hátralévő büntetését. Barátai és rendtársai hiába próbálták rábeszélni az ország elhagyására, nem kívánt élni ezzel a tényleges lehetőséggel. A büntetéséből hátralévő időt Márianosztrán kellett letöltenie. 1970-ben Pannonhalmán halt meg.

(Forrás: MTI)



*Hermann Zsolt és
Hermann Andrea*



KERKAI (CZINDER) JENŐ, SJ (1904 – 1970)

1906-tól az 1923-ban letett érettségiig Zalaegerszegen nevelkedett anyai nagyszüleinél. Szülei nem akarták, hogy jezsuita legyen, de innsbrucki teológiai tanulmányait egy évig fedezték. 1924. február 8-án Érden lépett a jezsuita rendbe. 1925 és 1928 között filozófiát tanult Szegeden. 1928 és 1931 között a kalocsai internátusban nevelő. Teológiai tanulmányait 1931 és 1934 között Innsbruckban végezte, ahol 1934. július 26-án szentelték pappá, és a teológia doktora lett.

Hazatérése után Szegeden dogmatanár volt. 1935 nyarán Farkas György és Ugrin József segítségével életre hívta a népi Magyarország megteremtéséért küzdő katolikus agrárijfúsági mozgalmat, a KALOT-ot. Mint ennek országos elnökét 1939-ben a jezsuita rend minden más elfoglaltság alól fölmentette. Néhány év alatt félmillió tagos szociális szervezetet hozott létre. Utolsó fogadalmát 1941. augusztus 15-én tette Budapesten. Behívták táborigazgatóként, s a Margitszigeten a megcsönkült kórházlelkésze lett. Amikor a kórházat nyugatra telepítették, megszökött és Debrecenbe ment, hogy a KALOT-ot engedélyeztesse az ideiglenes kormánytól, amit Bánáss László plébános segítségével el is ért. 1945 tavaszán elkezdte a KALOT újjáélesztését, de mozgalmát 1946 júliusában Rajk László belügyminiszter feloszlatta.

Kerkai szervezője és elméleti szakértője maradt a Barankovics István vezette Demokrata Néppártnak. Az 1946. évi általános rendi gyűlés előírásának megfelelően 1947. július 1-jén megkezdte a Szociális Központ, majd a Falu Manréza megszervezését. Közben Bánáss László veszprémi megyéspüspök megbízásából a kiosztott földekre hozott telepesek befogadásáért és lelkipásztori gondozásáért fáradozott. 1948. január-februárban Bánáss, július-agusztusban Czapik Gyula érsek római útját előkészítendő járt Rómában, ahol utasítást kapott, hogy a papi kar kísérelje meg egy modus vivendi kialakítását a kormánnyal. 1948. október 1-jén az új kaposvári rendház házfőnöke lett, hozzáfogott egy nagy lelkipásztori és szociális megújítás „kísérlete” előkészítéséhez Somogyban.

1949. február 7-én letartóztatták. Két ÁVH-s vitte Budapestre, de karamboloztak, Kerkai Jenő eszméletlenül került a pesti Rabkórházba, április 8-án átvitték a Markó utcai börtönbe. Zárt tárgyaláson két év fegyházra ítélték. Az ítéletet a fellebbviteli bíróság 1950 elején jóváhagyta. 1951-ben antiszemizmus vádjával további négy évre ítélték egy 1944: írt cikke miatt. 1949. október 15. és 1950. április 15. között a Kozma utcai gyűjtőfogházban, majd Vácott raboskodott. 1954-ben egy motozás alkalmával az ÁVH-sok megtalálták nála az Eucharisziát, és a szemé láttára meggyalázták. Ekkor idegileg összeomlott, szívinfarktussal kórházba került, bal szemére megvakult.

1956 októberében szabadult, de az országot nem hagyta el. 1957 áprilisában főlészóltották, hogy jelentkezék hátralévő büntetése letöltésére, 1959 szeptemberében szabadult véglegesen. Papként nem szolgálhatott, a MAHART dunaharaszti

üzemében segéd munkásként kereste kenyerét. 1962 tavaszán a püspökszentlászlói szociális otthonban segédlelkész, szobája egy istállóból leválasztott kis helyiség volt. 1964 őszén az Egyházi Szeretetszolgálat Pannonhalmára költöztette. 1965 márciusában a jezsuiták ellen indított perrel kapcsolatban az Állami Egyházügyi Hivatalba idézték, ahol kihallgatás során szívinfarktust kapott.

1959 szeptemberében szabadult véglegesen. Kezdetben Dunaharaszti segéd munkásként dolgozott a MAHART-nál, majd az Egyházi Szeretetszolgálat püspökszentlászlói szociális otthonában lett segédlelkész. 1964-ben a pannonthalmi papi szociális otthon lakója lett. 1965 márciusában durva kihallgatásnak vetették alá az Állami Egyházügyi Hivatalban, ennek során ismét szívinfarktust kapott. Pannonhalmi évei alatt, míg egészsége engedte – ismerősei beszámolója szerint – több jelentős tanulmányt írt, főként a II. Vatikáni Zsinat határozataival kapcsolatban, ezek azonban valószínűleg eltűntek vagy megsemmisültek. 1968 szeptemberében egy újabb rosszulletet következtében elvesztette beszélőképességét. Feltételezett diagnózis szerint vissza-visszatérő agyergörccsök következtében agyállománya elhalóban volt. Később teljesen megvakult és lebénult. Hosszú betegségét követően 1970. november 8-án hunyt el, 66 éves korában. Haláláról csak egy sor jelenhetett meg az Új Emberben.

Varga László jezsuita atya írta páter Kerkairól: „... Páratlan szervező tehetsége volt: alázatos, megnyerő modorú, céltudatos és gondosan tervező, szerény és nem hangoskodó, nem önmagát kereste, csak a nemzet napszámosa akart lenni... Vezetésként nélkül tudott vezetni, magát nem kímélte, csak az ügyet szolgálta...” (Wikipedia)





SZERETETTEL VÁRJUK AZ ÚJABB KCSP ÖSZTÖNDÍJASOKAT



Semjén Zsolt miniszterelnökhelyettes, Potápi Árpád államtitkár, Wetzel Tamás helyettes államtitkár, Agusztynyi Szandra főosztályvezető, Nagy Szabasztian program koordinátor a Kőrösi Csoma Sándor Program 2014-es értékelőjén a Magyarorság Házában

Mint mentor ezúttal is köszönetet mondok a magyar kormányoknak, hogy a KCSP-n keresztül élővé, mondhatni gyakorlattá tette a diaszpóra és az anyaország magyarsága közötti kapcsolatokat. A két éve elindult program keretében mentorként alkalmam volt aktívan együtt dolgoznom több mint hat ösztöndíjossal – első évben dr. Flender Gyöngyivel és Kálmán Lászlóval, a tavaly Losonc Csongorral, Fehérvári Lillával, Huszár Vivienével, kb. öt hétig Polgár Edinával, röpké ideig Cser Anikóval, munkatársi kapcsolatban álltam Czékmán Balázssal, sőt figyelhettem távolról Baranyai Dóra munkáját is, – és elmondhatom, hogy mindannyian a legjobb képességeiket vetették be annak érdekében, hogy a diaszpóra közösségeiben megbúvó értékeket felszínre segítsék. Hallatlan lelkesedéssel, lendülettel fogadtak minden feladatot, amellyel erősíthették a kanadai fiatalokban – de nemcsak a fiatalokban, hanem minden itt élőben - a Magyarországhoz való kötődést. Alkotó munkát végeztek és végeznek – gyermekszínházat, gyermeklapot, filmklubot, hétvégi iskolát alapítottak, folyóiratok, könyvek és honlapok szerkesztésében vettek részt, interjúkat készítettek, olyan irodalmi esteket tartottak, amelyek nemcsak hatalmas tetszést, de könnyes meghatottságot váltottak ki a nézőkben. Elég, ha csak egyetlen rendezvényre, a Szent István napjára

gondolunk, amikor egy nagyszabású ösbemutatóra került sor, Győrffy Rózsa *Szent István király legendája* c. hőskölteményének a feldolgozására, amelyet még sehol a világon nem láttak a torontói magyarokon kívül.

Kiváló munkát végeztek ösztöndíjasaink a különböző gyermektáborokban is, ahonnan a visszatértek dicséretet az egyik táborvezető szavaiban összegezhetők: „Isten ajándéka volt a jelenlétük.”

Külön köszönöm az ösztöndíjasoknak, hogy tehetségükkel – táncokkal, énekekkel, játékokkal -, korszerű oktatási módszerekkel tanítottak, tanítanak és erősítik bennünk azt a Márai által megfogalmazott hitet, hogy „Nincs más haza, csak az anyanyelv.”

Örömmel fogadjuk a KCSP folytatását, bízva abban, hogy az elmúlt két évben elvetett mag szárba szökken, hogy az óhazától távolra szakadt magyarokban tovább izmosodik a hit, hogy a magyar kormány törődik velünk, valóban az összmagyar nemzethez tartozónak tekinti a diaszpóra magyarságát. (*Dancs Rózsa*)

És hazám volt a szó, s hazám volt a nép,/ mely magyarul beszél...; amit mondtam, a nyelvén mondtam,/ erőm az ő ereje lett, sorsát magamba építettem,/ sorsa magába épített.
(*Szabó Lőrinc: A sokféle hazáról, részlet*)



HUSZÁR VIVIEN KCSP-ÖSZTÖNDÍJAS TORONTÓBAN VÉGZETT MUNKÁJÁRÓL

(interjúrészlet a békési Viharsarki Kanapé nevű blogról)

H. V.: A Nemzeti Regiszter honlapján meghirdetett lehetőségre édesanyám hívta fel a figyelmemet, ezt követően a pályázati kiírásnak megfelelő dokumentumok birtokában jelentkeztem.

VK: Mi motivált arra, hogy belevágj ebbe a kalandba?

H. V.: Mindenképpen szerettem volna hasznosítani, bővíteni a tanári végzettséggel szerzett ismereteimet, gyakorlatomat. Megismerni a határon túl élő magyarok helyzetét, és képet kapni arról, hogy miként őrzik meg magyarságukat a már másod-, illetve harmadgenerációs magyar fiatalok...

VK: Miért esett a választásod Kanádra, Torontóra?...

H. V.: Kanadát nem én választottam. Viszont az, hogy én lehettem a Körösi Csoma Sándor Program 100 ösztöndíjasából pont az az egy, aki a torontói Rákóczi Alapítványnál tölthetett el fél évet, biztosan nem a véletlen műve. Bár nem volt konkrét elképzelésem az ösztöndíj helyszínét illetően, ma már úgy gondolom, hogy jobb döntés nem is született volna. Rendkívüli érzés olyan helyen, olyan környezetben, és olyan emberekkel dolgozni, akik értékelik a munkámat, és hálásak érte... a KCSP keretein belül tevékenykedő ösztöndíjas társaimmal sikeresen együtt tudtunk dolgozni

akár Torontóban, akár Kanada más városában, vagy az USA területén. A Torontóban élő magyarok szerint számuk körülbelül 300 ezerre tehető. Gyakran hallani magyar beszédet a bevásárlóközpontokban, az utcán, bárhol városzerte. Főként az ötvenes évekre volt jellemző a tömeges bevándor-



Baranyai Dóra, Dobai András, Huszár Vivien, Polgár Edina

lás az országba. Ezután több hullámban szintén érkeztek magyarok Kanada területére a hatvanas, illetve kilencvenes években. A jobb megélhetés és munkalehetőség reményében ma is sokan próbálják megvetni lábukat az észak-amerikai kontinens országában.

A diaszpórában élő magyarok többsége valamilyen magyar szervezet, közösség tagja. Igyekeznek ápolni hagyományait, kultúrájukat. Különböző magyar rendezvényeket szerveznek, táncházakat, vacsorákat, koncerteket. Magyar nyelvű újságokat, hetilapokat, irodalmi folyóiratokat szerkesztenek, működtetnek. A fiatalabb generációt már sokkal nehezebben tudják bevonni a magyar közösségek által szervezett eseményekre, így sokan sajnos már nem beszélnek a nyelvet.

VK: Mennyivel másabb az életszemlélet Nyugaton? Mi az, amit magadévá tettél a kintiek világlátásából?

H. V.: A tolerancia mintaképei, és a legmultikulturálisabb hely, ahol eddig jártam. Nagyon ügyelnek arra, hogy mindenki egyenlően bánjanak. Saját munkakörnyezetemről elmondhatom, hogy rendkívüli módon motiváló, hogy elismerték a munkámat, ezzel természetesen elérték, hogy jól érezzem magam, és megmaradjon a kezdeti lendület. Senki sem a származás után ítélik meg, hanem a nyújtott teljesítmény alapján.

KANADAI / AMERIKAI MAGYARSÁG

1949 óta szolgálja a nyugatra szakadt magyar közösséget.

Elismerten, a nyugati világ legnagyobb példányszámában megjelenő magyar hetilapja. Megjelenik minden szerdán délelőtt, és még aznap olvashatják, akik megvásárolják a torontói magyar üzletekben. Előfizetés \$75 egy évre vagy \$40 félévre, postázással.

A legfrissebb magyarországi, nemzetközi és sport híreket foglalja össze lapunk minden politikai elhajlás nélkül, mint a múltban. A Magyarországon hirdető több ezer olvasóhoz szólhatnak! Olvassa, hirdessen és rendelje meg a mindenki által szeretett Kékújságot!

A legjobban informált magyar a Magyarorságot olvassa!

Published by: Canadian Hungarian Media non Profit Corp.
747 St. Clair Ave. W. #103.
Toronto, ON M6C 4A4 Canada
Telefon: 416-656-8361, Fax: 416-651-2442

Kiadó: Aykler Béla
Főszerkesztő: Susan Papp
Felelős Szerkesztő: Dr Tanka László
Szerkesztő: Balás Róbert
Számítógépes szerkesztő: Horváth Zsolt
Web: www.kanadaimagarsag.ca
E-mail: info@kanadaimagarsag.ca

Reméljük továbbra is szolgálhatjuk a magyarságot a nyugat legnagyobb számú hetilapjával.



Magyarságismereti Mozgótábor, 2014



VK: Mennyi időt töltöttél kint? Mik voltak pontosan a feladataid?

H. V.: Fél évet töltöttem Torontóban. Április közepén érkeztem Kanadába, és októberben repültem vissza Magyarországra. Közben, júliusban is jártam itthon, amikor is a *Rákóczi Magyarságismereti Mozgótábort* segítettem lebonyolítani. A fogadószervezet, amelyhez fő tevékenységem kötődött a *Rákóczi Alapítvány* volt. Elnöke, Aykterné Papp Zsuzsa látta el a mentori szerepet és irányította, segítette munkámat a kint töltött fél év során. Hálás feladat olyan nagyszerű kezdeményezés szervezőjévé és résztvevőjévé válni, mint az alapítvány által finanszírozott *Magyarságismereti Mozgótábor*. Ezenfelül májusban elindítottuk Polgár Edina ösztöndíjas társammal a torontói *Magyar Filmklubot* a többségében magyarok által lakott Rákóczi Villában. A tavalyi torontói ösztöndíjasok munkáját folytatva a *Bóbita* című gyermekmagazin havi kiadásainak összeállításával, szerkesztésével is foglalkoztam, amely magyar nyelvű mondókákkal, népmesékkal, játékos fejlesztő feladatokkal szórakoztathatják a Kanadában élő, magyar, többségükben viszont főként angolul beszélő gyerekeket (*amely a magyar diaszpóra egyetlen gyermeklapja, a szintén egyedülálló kulturális folyóirat*

tal, a Kaleidoszkóppal együtt, amelyben szintén rendszeresen közölt interjúkat, cikkeket, Szerk.). A Kanadai/ Amerikai Magyarság című hetilapba és természetesen a Nemzeti Regiszter honlapjára írtam minden olyan cikkemet, amely kanadai magyarok által tartott rendezvényekről szóltak. Ezek mellett pedig Dancs Rózsa és Szabó Katalin segítségével számos magyar ünnepséget, előadást, irodalmi, kulturális estet szerveztünk. Ösztöndíjasként számtalan általam, általunk, más magyar szervezetek jóvoltából szervezett eseményen volt lehetőségem részt venni, segíteni, dolgozni, ezáltal pedig megismerni a helyi magyar közösséget, az összetartó erőket, és a széthúzó erőket is. A program célját követve a mi feladatunk mindenképpen az összetartás segítése volt. ...

VK: Hogy tervezed az életed ezután? Milyen területen kívánod kamatoztatni a megszerzett ismereteket?

H. V.: A munkámat továbbra is a Rákóczi tábor szellemiségét, értékeit képviselve szeretném folytatni. Hozzásegíteni újabb száz diákot a jövő évi nagyszerű lehetőségekhez, amit az alapítvány kínálhat számukra, valamint aktív részese maradni a torontói magyar életnek. Remélhetőleg jövőre folytathatom tevékenységemet a program és az alapítvány keretein belül. A Kanadában eltöltött fél évem nem csak munkatapasztalat, de elsősorban olyan élettapasztalat, amelyet minden területen tudok kamatoztatni a későbbiekben...

Polgár Edina, Dancs Rózsa, Telch György, Huszár Vivien



A KALEIDOSZKÓP HAGYOMÁNYŐRZŐ KLUB

magyar tehetségek jelentkezését várja:
ÉNEK, HANGSZER, SZAVALAT, TÁNC, SZÍNÉSZI
ADOTTSÁG - minden érdekel

Hívja: 416 491 4631

Írjon: rozsatelchdancs@gmail.com



PETÓFI SÁNDOR

TÉLI VILÁG

Megölte valaki magát,
Az hozta ezt a rút időt.
Fuj a szél, táncol a tányér
A borbélyműhelyek előtt.
Hol a boldogság mostanában?
Barátságos meleg szobában.

A napszámos, napszámosné
Tuskót fűrészel és hasít;
Daróc pólyában gyermekök
A szélvésszel versenyt visít.
Hol a boldogság mostanában?
Barátságos meleg szobában.

Jár nagy léptekkel föl s alá
A katona az őrhelyen,
És számlálgatja lépteit;
Kínjában mást mit is teygen?
Hol a boldogság mostanában?
Barátságos meleg szobában.

A hosszulábu drótostót
Kopott gubáját cepeli;
Az orra érett paprika,
S hidegtől folynak könnyei.
Hol a boldogság mostanában?
Barátságos meleg szobában.

Barangol a vándorszinész
Egy falutól a másikig;
Meleg ruhája nincs ugyan,
De mindazáltal éhezik.
Hol a boldogság mostanában?
Barátságos meleg szobában.

Hát a cigány?... vacog foga
A rongyos sátorok alatt;
Kopogtat a szél és bemegy,
Bár a cigány nem szól: szabad!
Hol a boldogság mostanában?
Barátságos meleg szobában.

Megölte valaki magát,
Az hozta ezt a rút időt.
Fuj a szél, táncol a tányér
a borbélyműhelyek előtt.
Hol a boldogság mostanában?
Barátságos meleg szobában.

Pest, 1845. február

MÓRA FERENC

TÖRTÉNET AZ EGYIK CSALÓRÓL

Azért mondom, hogy az egyikről, mert a másiktól is tudok történetet. Szeretek róluk beszélni így, tél elején, mikor a jó Isten elparancsolja az égről a napocsát, a földi rongyosok és éhesek oltalmazóját, és szabadjára engedi a rémítőket, a ködöket, szeleket, havakat. Mért ne hozakodnék elő ilyenkor e két különös csalóval? Hátha a jó Isten csak azért parancsolja le ilyenkor a napot az égről, hogy addig, míg a rémítőknak engedi át a földet, az emberek szívében süssön ki a nap, és onnan oltalmazza a rongyosokat és éheseket?

Az egyik csalót Palkónak hívták, ugyan még tán most is úgy hívják - Töröcsik Palkónak. Lehet, hogy van is, aki találkozott már vele, ha egyebütt nem, a kis iskolás gyerekei olvasó-könyvében. Mert Töröcsik Palkó oda is bejutott, a többi nevezetes ember közé, és én voltam benne a ludas, hogy bejutott. De ott egy kicsit simítani kellett a Palkó bűnén úgy, ahogy a tanterv kívánja, itt elmondom úgy, ahogy történt.

Palkó abban az időben valamelyik újságosbolt fityfiritty volt, aki a mi utcánkba beadogatta az újságokat a világi dolgok iránt érdeklődő nemzetnek, s ezért rendes fizetést húzott a bódéstól, mint nagyvállalkozótól. Minden tíz lap kézbesítéséért három szem sült gesztenyét, amelyek közül csak egy volt férges. Amikor én tudomást szereztem a dologról, marékra is fogtam a bátorságom, és erős támadást intéztem a nagytőke ellen, annál is inkább, mert kiderült róla, hogy álláshalmozó. Ez a sarki nagytőke a bódében újságot árult, és a bódé előtt gesztenyét sütött, s ehhez képest csakugyan elég rongyos is volt.

- Ugyan kérem - legyintett mérgesen -, csak nem kívánja tőlem az úr, hogy gesztenyével zabáltassak meg egy ötesztendős kölyköt? Mikor én ötesztendős voltam, örültem, ha a gazdám hájába főtt krumplit vágott hozzám. Mert én is a létminimumon kezdtem, kérem alássan.

Ezt a fölmagzott és kiművelt emberek kettős göggyével mondta a nagytőke, és láttam, hogy a Palkó három szem gesztenyéje is veszélyben forog, ha tovább is buzgok az érdekében. Siettem tehát kiengesztelni a nagytőkét. Ötszáz korona árú gesztenyét vettem tőle egyszerre - mert az még a koronás világban volt -, megkértem, hogy a fityfirittynek szánt férgeseket is számítsa az enyének közé, s csak azután mertem megkérdezni: nincs tán panasza a gyerek ellen?

Jólelkű elnézéssel válaszolt:

- Őlég fúrge a gyerök, úgy megszaladja az emeletöket is, mint a pocok, csak abbul van baj, hogy írástudatlan, és néha megcseréli az újságlapokat. Tetszik tudni, a munkásújságot viszi föl az emeletre a táblabíró úrnak, és a táblabíró úr lapját hajítja be a pincelakásba a suszternek.

Isten bocsássa bűnömet, én azt gondolom, nem is olyan nagy hiba ez, mert így tudja meg az ember, mit gondolnak róla a másik parton, s majd aztán ahhoz képest forgatja magát a világi életben. De szólni nem szóltam semmit, csak elhatároztam, hogy ezek után jobban föltekintem a hüvelykpic



férfiút, aki ilyen kiegyenlítő hivatást teljesít az emberi társadalomban.

Másnap reggel magam mentem ki az előszobába, mikor megnyikkant a csengő, amit Palkó csak az ujja leghegyével ért föl, ha nagyon ágaskodott is. A fején zöldellett valami kerek, arról ki lehetett találni, hogy valamikor kalap volt. Nyakától térdéig szürkéllett valami, ami egykor alighanem kabát gyanánt védett valakit. Hanem hogy mi az, ami a térdétől a lába fejét takaró sárig kékellik, azt nem lehetett ki találni, azt meg kellett kérdezni:

- Mi az a kék a lábad szárán, te csiripiszli?

- A büröm - mondta Palkó egy kicsit csodálkozva. Nohát, hogy egy úriember még ezt se éri föl ésszel!

- Te mezítláb jársz, te gyerek? Ebben a sárban, latyakban, jegesedő hóleben?

- Csakis - hangzott a válasz kérdés és panaszkodás nélkül. Annyi eszem már volt, hogy nem firtattam, miért. Inkább a feleségemet kérdeztem meg, nem volna-e egy pár rossz cipő a háznál.

- Rossz mindig akad - mosolygott egy kicsit mélán házam úrnője, lepillantván a tulajdon cipőjére.

- Ide komolyabb cipő kell, fiam, nem olyan, amelyik azt mondja, hogy „csissz-csossz”, hanem amelyik azt mondja, hogy „kopp-kopp”.

Olyan is került, s két pár meleg harisnyával, nyiszlett vászonkendőkkel megbélelve nem is volt túlságosan nagy a dagadó, fagyott kis lábakra. „Kopp-kopp”, keményen és önérzetesen koppantak a cipők a kőlépcsőkön, s nem tudom, a régi gazdájuk nem jobban örült-e nekik, mint az új. Egy hétig nem láttam Palkót, de a kopogását mindig füleltem, ha jött, ha ment.

Egy hét múlva azonban éppen akkor álltam az ablakhoz, mikor a fityfiritty a mi kapunkon kilódulva, átvágott az utca másik oldalára. Palkó az? Annak kell lenni, az újságok ott vannak a hóna alatt, a zöld is rajta fityeg, a szürke is rajta lityeg. De nem Palkó az mégse, hiszen annak cipője van. Ez pedig térdtől lefelé kékbe van öltözve, a tulajdon bőribe. Hívom a feleségem is, nem érti a dolgot ő se. Tegnap még a lábán volt a gyereknek a cipő, rá is szólt, hogy topogja le róla a sarat, mikor bejön a kávéját meginni.

- És ma?

Ma nem látta. Ma a Mari kávéztatta meg. Hát Mari mit tud? De nem tudott semmit, csak morgott. Ő bizony nem szokta nézegetni azt a kis békát; ugyan mit akar vele a tekintetős úr? Mari tanyai eredés, öt évvel ezelőtt ő is ilyen mocsos kis béka volt, mert nagy eső járt ott, hol ő született, de öt év nagy idő, s Mari most már olyan fönt hordja az orrát, mint ha ő hajtaná a Göncöl szekerét.

Másnap én kávéztattam Palkót. Be lehetett eresztetni, mert a sárkaparóval leszedte a talpáról a jeges sarat. De nem a cipője talpáról, hanem a tulajdon magáérol. Csakugyan mezítláb volt.

- Hol a cipő, Palkó?

- Lajcsi lábán - rebtent egyet a szeme.

- Ki az a Lajcsi?

- A bátyám.

- Elvette tőled?

- Nem. Odaadtam neki.

- Miért adtad oda?

- Neki jobban köll.

- Miért kell jobban?

- Az ű lába jobban fázik, mert nagyobb, mint az enyém.

No, ez olyan igazság, amivel nem lehet vitába szállni. Most már a ház úrnőjének cipője került a Palkó lábára, melyre méla mosollyal nézett. Míg a feleségem a lábát öltöztette a kis ember-izinknek, én megráztam a vállát.

- Palkó, ha én még egyszer cipő nélkül látlak a télen, akkor megmondom a gazdának, hogy csupa férges gesztenyével fizessen téged. Megértted-e?

Megértette. Egész karácsony reggeléig nem volt semmi baj. Akkor se azért, mintha Palkó lábán nem lett volna cipő. Rajta volt, mégpedig szép ünneplésre kifényesítve; sár se fogta be, mert csonttá fagyott a föld.

- Fázol-e, Palkó?

- Nem fázok én.

- Hát az angyal járt-e felétek?

- Nem járt az - vigyorodott el -, de azért neköm van. Kaptam a Mitetszik botos úrtól.

Egy kis csokoládé angyalt húzott elő az inge derekából, szétlibbentve magán a néhai kabátot. Csak a mosolygás egy kicsit lehervadt az arcáról. Az angyalka szétmászott a meleg bőrön, s több ragadt belőle Palkónak a hasára, mint az ujjaira.

- No, ne búsulj, Palkó, hanem nyisd ki a zsebidet. Van-e sok zsebed?

Volt, hála istennek, volt, belül több, mint kívül, ahol a rongyos bélés elvált a rongyos posztó-tól, az mind zseb volt, s azt mind teletömködtük angyalfiával. Tréfából még hozzá ezüstrojtot is csavargattunk a gyerek nyakába, abból a fajtából, amelyik az angyalok haját jelképezi a karácsonyfán.

- No, Palkó, most már magad is elmehetsz angyalnak! Hány házad van még?

Már csak egy volt, de az kétemeletes, soknépű, az utca másik oldalán, szemben a miénkkel.

- No, ha ott is dolgoz végezted, gyere vissza. Majd keresünk még neked valamit a karácsonyfa alatt.

Arra számítottam, hogy akkorra az unokám kezében okvetlen pusztulása lesz vagy egy gipsznyuszinak vagy a posztó-mackónak, de Palkónak öröm lesz az egy kis csorbával is.

Palkó azonban megcsóválta a fejét.

- Miért, te?

- Csak.

Ha egy kisgyerek azt mondja, hogy „csak”, az majd olyan, mintha egy asszony mondaná. Faggatásnak ott semmi értelme sincs.

- Hát akkor, eredj dolgozdra - nyitottam ki neki az ajtót egy kicsit bosszúsan.



De azért csak odaálltam leskelődni az ablakhoz. Ugyan hány perc alatt röpüli be Palkó angyal azt a nagy házat?

Beletelt öt perc, míg a gyerek a mi kapunk alól kivágódott. Mégpedig cipő nélkül. Meztelen talpacskáit sebesen kapkodta a hidegtől sütős aszfalton. De azért mégiscsak elkaptam, mielőtt a nagy házba besuttant volna. Nagyon megrettent, ahogy a vállához értem, s mind a két vörös kézzel odakapott az ezüsthajhoz, az újságok kihullottak a hóna alól az aszfaltra.

- Palkó, hová lett a cipőd?

- Lévetöttem.

- Minek vetted le? Hol vetted le?

- Ott a - mutatott át a kapunkra. - Imre meg fölhúzta.

- Ki az az Imre?

- A bátyám. Ministrálni mönt a kápolnába, oszt a harangozó megmondta neki, hogy meztéláb ne mönjön többet, mert akkor kikergeti.

Hát igen, hogyne, a harangozónak is igaza van. Karácsony napján nem lehet meztéláb állni Isten ő szent felsége elé.

- Hány bátyád van neked, kis Törőcsik?

- Csak négy. De húgom is van kettő.

Bizony, annyi lábat nem győztünk meg a magunk rossz cipőivel. Végig kellett sarcolnunk az egész házat, de sehol se csapták be előttünk az ajtót, mert ebben az egyben egyek vagyunk mindnyájan, akármilyen újságot olvasunk. Télvíz idején, ha egyebünk nincs is, rossz cipője mindnyájunknak kerül. Még ha néha a tulajdon lábunkról kell is lehúznunk.



Sárkány Mária: *Pride of Harmony*

MÓRA FERENC

A CINEGE CIPŐJE

Vége van a nyárnak,
hűvös szelek járnak,
nagy bánata van a
cinegemadárnak.

Szeretne elmenni,
ő is útra kelni.
De cipőt az árva
sehol se tud venni.

Kapkod fűhöz-fához,
szalad a vargához,
fűzfahegyen lakó
Varjú Varga Pálhoz.

Azt mondja a varga,
nem ér ő most arra,
mert ő most a csizmát
nagy uraknak varrja.

Darunak, gólyának,
a bölömbikának,
kár, kár, kár, nem ilyen
akárki fiának!

Daru is, gólya is,
a bölömbika is,
útra kelt azóta
a búbos banka is.

Csak a cinegének
szomorú az ének:
nincsen cipőcskéje
máig se szegénynek.

Keresi, kutatja,
repül gallyrul gallyra:
"Kis cipőt, kis cipőt!" -
egyre csak azt hajtja.





PETŐFI SÁNDOR

A PUSZTA TÉLEN

Hej, mostan puszta ám igazán a puszta!
Mert az az ősz olyan gondatlan rossz gazda;
Amit a kikelet
És a nyár gyűjtöget,
Ez nagy könnyelműen mind elfecséreli,
A sok kincsnek a tél
csak hült helyét leli.

Nincs ott kinn a juhnyáj méla ko-
lompjával,
Sem a pásztorlegény kesergő sípjával,
S a dalos madarak
Mind elnémultanak,
Nem szól a harsogó haris a fű közül,
Még csak egy kicsiny kis prücsök sem hegedül.

Mint befagyott tenger, olyan a sík határ,
Alant röpül a nap, mint a fáradt madár,
Vagy hogy rövidlátó
Már öregkorától,
S le kell hajolnia, hogy valamit lásson...
Igy sem igen sokat lát a pusztaságon.

Üres most a halászkunyhó és a csőszház;
Csendesek a tanyák, a jószág benn szénáz;
Mikor vályú elé
Hajtják estefelé,
Egy-egy bozontos bús tinó el-elbődül,
Jobb szeretne inni kinn a tó vizébül.

Leveles dohányját a béres leveszi
A gerendáról, és a küszöbre teszi,
Mégvágja nagyjából;
S a csizmaszárából
Pipát húz ki, rátölt, és lomhán szipákol,
S oda-odanéz: nem üres-e a jászol?

De még a csárdák is ugyancsak hallgatnak,
Csaplár és csaplárné nagyokat alhatnak,
Mert a pince kulcsát
Akár elhajtsák,
Senki sem fordítja feljök a rudat,
Hóval söpörték be a szelek az utat.

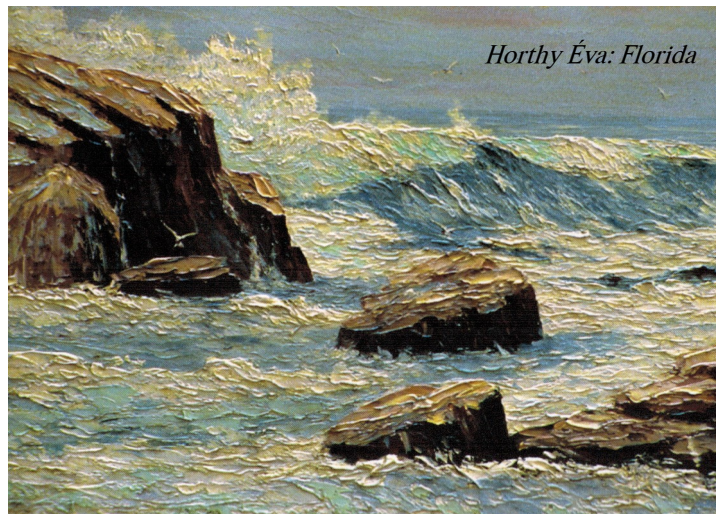
Most uralkodnak a szelek, a viharok,
Egyik fönn a légben magasan kavarog,
Másik alant nyargal
Szikrázó haraggal,
Szikrázik alatta a hó, mint a tűzkő,
A harmadik velök birkozni szemközt jó.

Alkonyat felé ha fáradtan elülnek,
A rónára halvány ködök települnek,
S csak félig mutatják
A betyár alakját,
Kit éji szállásra prüsszögve visz a ló...
Háta mögött farkas, feje fölött holló.

Mint kiűzött király országa széléről,
Visszapillant a nap a föld pereméről,
Visszanéz még egyszer
Mérges tekintettel,
S mire elér a szeme a tulsó határra,
Leesik fejről véres koronája.

Pest, 1848. január

A Hu Vac évfordulós könyvének hátsó borítója



Horthy Éva: Florida



WASS ALBERT (VÁLASZÚT, 1908. JANUÁR 8. – ASTOR, FLORIDA, 1998. FEBRUÁR 17.)

OTTHON

Igen, valahogy így van: otthon az, ahova hazatérsz. Ahol valaki vár este. Ahol ismered a fal kopásait, a szőnyeg foltjait, a bútorok apró nyikorgásait. Ahol úgy fekszel le az ágyba, hogy nem csak alszol, hanem pihensz. Nem csak pihensz, hanem kipihened magad. Kipihened az életet, az embereket, mindent. Ahol otthon vagy, az az otthon.

Nem kell hozzá sok. Elég egy szoba. Ha tízen vagytok benne, az se baj. Ha mind a tízen egyek vagytok ebben, hogy haza tértek, amikor este hazatértek. Nem kell hozzá sok, csak egy szoba és egy érzés. Egy egészen egyszerű állati érzés: hogy ma itt élek. Van egy ágy, amiben alszom, egy szék, amire leülök, egy kályha, ami meleget ad. És hogy ebben a körülöttem lévő széles, nagy és furcsa világban ez a kis hely nem idegen és ma az enyém. Jól érzem magamat benne, ha kinézek az ablakon és kint esik az eső, vagy süvölt a szél. És hogy ha ide este bejövök, meglelem azokat, akik még hozzám tartoznak.

Ez az otthon. Minden embernek módja van hozzá. Egy szűk padlásszoba is lehet otthon. Egy pince is. Még egy gallyakból összetákoltt sátor is otthon lehet. Ha az ember önmagából is hozzáad valamit. Elég egy szál virág, amit az útszélen találtál. Egy fénykép, amit éveken keresztül hordoztál a zsebedben. Egy könyv az asztalon. Egy ébresztőóra. Mit tudom én: ezer apró kacat ragad az emberhez útközben. A fontos az, hogy érezd: jobbra és balra Tőled áll a világ, a maga szépségeivel, és a maga csúnyaságaival. Süt a nap, esik az eső, szelek járnak és felhők futnak a széllel. Vannak virágok és fák és patakok és emberek. Valahol mindezek mögött van az Isten és Ő igazítja a virágokat, a fákat, a patakokat és az emberek közül azokat, akik neki engedelmessé válnak. És mindezeknek a közepén itt ülsz Te, egy széken, egy asztal előtt. És ez a szék és ez az asztal ma a Tied. Ma. Ez a fontos. És körülötted szép rendben a többi: a virágok, a fák, a felhők, Isten bölcsessége és az emberek kedves balgaságai, ma mind a Tied. És jól van ez így. Mert hiszen az ember úgymint elég keveset él. És még az is jó, hogy keveset él.

Ha mindezt érezni tudod: nem vagy otthontalan a világon.

Wass Albert: Dal

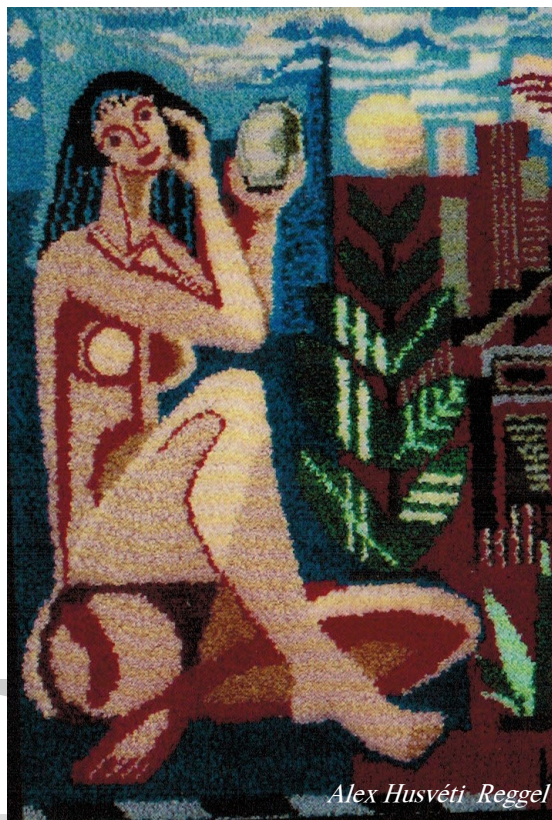
Mikor az első csókot adtad:
már az ősz osont a fák alatt,
Kapirgáló szelek kutattak
avar-homályban árnyakat;
A fákra ráhajolt az este,
s az est meséje régi volt...
csókunkat fák közül kileste,
és kacagott a régi hold;

Felettünk fényes csillag égett,
s két csillag volt a két szemed...
beléje néztem: vissza-vissza
nézett...
és bízott és kérdezett...
Szellőt üzent az esti távol,
és azt üzent: Csend legyen...
S a hervadás-erezte fákról
lekacagott a szerelem.



MERT NAGYON SZERETLEK

Könnycsepp a szempilládon es-
te:
én vagyok.
Én vagyok az a kíváncsi csillag,
mely rád kacsingat
és rád ragyog.
A csók, a csókod, az is én
vagyok.
Végigálmodom az álmodat,
ölelésemben én epedek el,
csak én tudom minden kis titkodat.
A kulcs vagyok,
mely szíved rejtett zárjait kinyitja,
s a nyíl vagyok, amely sívítva
holttá sebzi vágyad madarát.
A dal vagyok, mely belőled zokog
holt mámorok tört ívéén át az éjbe:
s én vagyok az a sápadtság, amit
éjfél után, ha bálból jössz haza,
rád lehel a sarki lámpa fénye.



Alex Husvétí Reggel



VARGA GABRIELLA

ZÜRICHBEN IS MÁRTON ÁRON PÜSPÖKRE IRÁNYULT A FIGYELEM

*Svájcban lezárta az általa szervezett Márton Áron-évet a
Jakab Antal Keresztény Kör*

„A Város és a Földkerekség minden templomának anyja és feje”, a Lateráni Bazilika felszentelésének ünnepén, november 9-én, vasárnap a Zürichben és környékén élő magyar katolikusok figyelmüket Róma mellett Erdélyre is ráirányították: Isten Szolgája Márton Áron püspökre emlékeztek és a boldoggá avatásáért imádkoztak. A Jakab Antal Keresztény Kör által a nyugati diaszpórában élő magyarok számára szervezett, egész éves, „Szórja fényét a világon szerteszt” című Márton Áron-émlékprogramsorozat Svájcban egyúttal lezárult.

A Zürichi Magyar Katolikus Misszió tagjai körében a Winterthurerstr. 135. szám alatti Szent István-templomban ünnepelt szentmisét a misszió vezetője, Vizauer Ferenc plébános és a főcelebráns Vencser László mutatta be. Szentbeszédében Ezekiel próféta szavaira utalva, aki könyvének 47. fejezetében a templomból fakadó, életet adó vízforrásról beszél, hangsúlyozta: mindenkor a templom jelentette a közösség létét és megmaradását, ezért is olyan fontos számunkra a Lateráni Bazilika, Ferenc pápa üzenete, irántunk tanúsított szeretete. Vencser László rámutatott: Isten Szolgája Márton Áron püspök is mindig ragaszkodott Rómához. Vállalta a szenvedést, a börtönt, de nem volt hajlandó a Szentszéktől elszakadni, az akkori állami hatalom nemzeti katolikus egyház megalapítására vonatkozó elképzeléseit támogatni. A folytatásban a szónok Szent Pál apostolt idézte, aki a korinthusiakhoz írt első levelének harmadik fejezetében a híveket Isten épületének, lelki templomának nevezi: „Isten temploma vagytok, Isten Lelke lakik bennetek. [...] Isten temploma szent, és az ti vagytok.” Márton Áron is ilyen szent templom volt, ő szentként élt a földön, ezért is várjuk a boldoggá avatását – fogalmazott Vencser László. Végül az Evangélium (Jn 2,13–22) szavát – mely szerint Jézus megtisztította a templomot a kereskedőktől és pénzváltóktól, így szólván hozzájuk: „Ne tegyétek Atyám házát vásárcsarnokká” – úgy értelmezte, hogy nekünk is óvnunk, vigyáznunk kell templomainkat, ahogy Márton Áron is védte az egyházközségek templomait a nehéz időkben. „Védte egyházát, népét a támadásokkal szemben. Ezt köszönjük meg neki ma” – zárta szentbeszédét a szentmise főcelebránsa.

Az egyházközség zsúfolásig megtelt közösségi termében a vendégek – Varga Gabriella és Vencser László – rövid bemutatkozása után Vörös Andrea könnyekkel küszködve tolmácsolta P. Bíró Antal OFM *In memoriam Márton Áron* című versét, majd a rendezvény házigazdája, az aknasugatagi születésű, szatmári egyházmegyes Vizauer Ferenc atya gyertyát gyújtott szentelő püspöke emlékére. Igen, szentelő püspöke, hiszen 1972. április 9-én a gyulafehérvári széke-

segházban Isten Szolgája Márton Áron szentelte pappá. „Kis ember volt, de töretlen, lelkes és hiteles. Karakán, gerinces ember volt, akinek a meggyőződése és a lelkiismerete soha nem volt árucikk. Mindenki tudta róla, hogy meggyőződését, hitét és népét nem hagyja cserben soha” – jellemezte a nagy főpásztort Vizauer Ferenc, aki teológiai évekbeli emlékeit is felelevenítette:

„Röviddel azután, hogy 1966-ban jelentkeztem a teológiára, feloldották a kegyelmes úr palotafogságát, és az akkor bemutatott ünnepi szentmiséje volt az első alkalom, amikor személyesen láthattam. Óriási izgalommal vonultunk be mi, kispapok, több mint százan, a székesegyházba. A várakozásnak is volt egy különleges izgalma, amikor pedig felbűgött az orgona – az Ecce sacerdos magnus – és Áron püspök megjelent, az leírhatatlan látvány, érzés és élmény volt! Szinte bizsergett a lábunk és a hátunk is libabőrös lett! Ezt az érzést nem lehet leírni, ezt át kell élni. Ez a hangulat egészen belénk ivódott és a későbbiek során minden egyes alkalommal megismétlődött. A hat év alatt évente többször találkoztunk vele különböző ünnepek, papszentelések alkalmával, és ez különös lelki erőt adott nekünk. Sugárzó ember volt, kegyelmet közvetített az Istentől, és ez megerősítette hivatásunk tudatát.

Tanított is minket, szociológiát hallgattunk nála egy éven keresztül. Nagyon komolyan készültünk ezekre az előadásokra, hiszen mindenki restellte volna, ha feleléskor nem tud számot adni a tudásáról.

Számunkra ő valóban egy szent ember volt, úgy néztünk rá, mint egy szentre. Pál apostol azt mondja: Szentek legyetek!, tehát minden keresztény ember a szentség útját járja, de ő valahol elől haladt ezen az úton. Akivel találkozott, abban olyan mély nyomot hagyott, amit nem lehet elfelejteni soha. Volt tekintélye, tisztelete és becsülete. Csak a legszebb szavakkal és a legnemesebb érzésekkel tudtuk megközelíteni, amikor megszólítottuk vagy rá gondoltunk – és ez máig megmaradt.”

Vizauer Ferenc szavai után Vencser László is felelevenítette Márton püspökhöz fűződő személyes emlékeit, majd Cook Mizere Emma szavalta el Dávid Erzsébet *Láttam a püspököt* című költeményét. A szavalatot kérdés követte: a jelenlévők közül valaki látta-e a püspököt? A kilencvenhárom éves Böröcz József, a Svájci Keresztény Magyar Munkavállalók Szövetségének fáradhatatlanul tevékeny és az összmagyarságot több mint fél évszázadon keresztül óriási buzgalommal támogató elnöke elmondta: többször is találkozott Márton Áronnal Gyulafehérváron. Felhívta a jelenlévők figyelmét arra, hogy 1944-ben, amikor százereket deportáltak haláltáborokba és üldözték a másként gondolkodókat, a kolozsvári Szent Mihály-templomban elmondott prédikációjában Márton Áron felemelte szavát a zsidók deportálása ellen.

A zárszavak előtt Almási Tünde előadásában hallgathatta meg a közönség Kiss Jenő *Márton Áron* című versét, majd a



rendezvény a nagy püspök boldoggá avatásáért szóló ima közös elmondásával ért véget.



A zürichi rendezvénnyel a Jakab Antal Keresztény Kör által Isten Szolgája Márton Áron püspökké szentelésének 75. évfordulója alkalmából szervezett 2014. évi programsorozata befejeződött. Varga Gabriella és Vencser László, a JAKK társalapító-társelnökei összegzőképpen elmondták: elsődleges céljuk az ima elmondásának földrajzi kiterjesztése és képletesen szólva: felhangosítása volt. Az Ausztria, Kanada, Németország és Svájc magyar közösségeiben tartott programok révén ez az esztendő valóban alkalmat adott arra, hogy Erdély határain kívül is minél többen bekapcsolódjanak a Márton püspök boldoggá avatását sürgető fohász elimádkozásába, mindamellet, hogy ezek a közösségek ünnepélyes keretek között emlékeztek Erdély nagy püspökére, akik pedig eddig keveset tudtak róla, most új ismeretekkel gazdagodtak. „Tapasztalat és meggyőződés alapján állítjuk, hogy ettől az évtől világszerte sokkal több nemzetársunk észleli majd azt a fényt, amit Márton Áron, Erdély nagy püspöke szór szerteszét – és programsorozatunkkal éppen ezt akartuk elérni” – zárták szavaikat a JAKK vezetői. Hozzá tették: valamennyi program részletes beszámolója elérhető Facebook-oldalukon (www.facebook.com/jakk100), valamint közzéteszik azokat a nyomdai előkészítés alatt álló, Beszámoló 2014 című könyvkiadványukban is.

KISS JENŐ

MÁRTON ÁRON

Ecce sacerdos magnus! - ím a főpap!
fiatal fővel fők közt is a fő!
lobos szeméből pillagyújtó hő csap,
s gyűrűjében megvillan a kő.

A Gondviselés nem adhatta volna
méltóbb kezébe a pásztorbotot,
mint Néki, aki egykor - drága csorda! -
pipék meg bárányok pásztora volt.

Köszöntsük Őt, az új s a régi pásztor,
kit megszületni földes szoba látott,
köszöntsük, condrás népek gyermekét! -

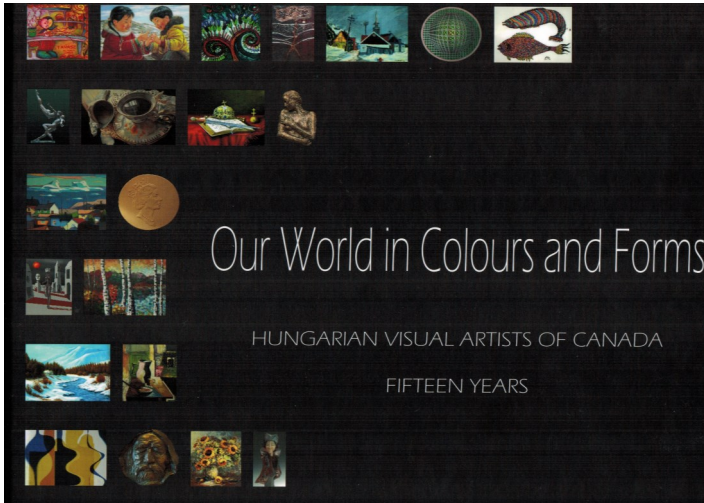
Felé tekintünk most e pusztaságon,
hogyha főpap, legyen valóban Áron:
fakassza rügybe sorsunk vesszejét!

Kákonyi Csilla: Golgota





HUVAC



*„A művészet lemossa a lélekről a mindennapok porát.”
(Pablo Picasso)*

Még emlékszünk az ezredfordulóra. Akkor mindenki valami maradandót akart felmutatni, valamit, ami a világrengető zajos csinnadrattán túl emberi értékeinket is felvillantja. Mi, magyarok Szent István államalapításának ezeréves évfordulóját is ünnepeltük akkor, tehát méginkább ki akartunk tenni magunkért. A Kanadában élő magyar képzőművészek impozáns kiállítást szerveztek, majd ezt követően létrehozták a Kanadai Magyar Képzőművészek Egyesülete (Hungarian Visual Artists of Canada) nevű szervezetet, amit azóta is mindenki HuVac-ként ismer és emleget. Az alapító tagok közül sokan eltávoztak már az élők sorából, de munkájukkal nemcsak örökre bevették nevüket a képzőművészet történetébe, de világhírünket is gazdagították. Tudjuk, hogy de Pédery Hunt Dora teremtette meg a kanadai éremművészetet, de a halhatatlanok között említhetnők Marosán Gyula, Staffer Károly, Nori Peter nevét is, akiket Kanada is magáénak tart. És nem szabad elfelejtenünk azt sem, hogy ma már a Sándor Palotában a HuVac volt elnökének - jelenleg alelnök -, Horthy Nándornak a festménye hirdeti a kanadai magyar diaszpórában élő alkotók nagyságát!

A 2015-ös esztendőt a művészek egy kiadvánnyal köszöntötték, amely ismételten bemutatja a HuVac tevékenységét. Ismételten, hangsúlyozom, mert már évekkel ezelőtt is jelent meg könyvük. Az idejű kötetnek nemcsak a szebb külső ad nagyobb jelentőséget, hanem az is, hogy sokkal több művész szerepel benne illusztrációkkal, némelyikük más művészcsoporthoz, pl. a montreáli székhelyű CHAC tagjaként is ismert. Talán ez az egyik legnagyobb érdeme, ez a - kis túlzással - „határokon átívelő” egymásra találás és összekapcsolódás. Ahogy Schultz Gábor elnök köszöntőjében megfogalmazta: „Összetartással erősebbek és jobbak vagyunk!” A másik kiemelendő értéke a gyűjteményes kötetnek a nemzedéki gátak mellőzése, hiszen olyan fiatal tehetségek is bekerültek a csapatba, akik talán még el sem hagyták a főis-

kolák, egyetemek padjait, de alkotásaik figyelemreméltóak. Példaként csupán Bede-Fazekas Dánielt említeném, aki bevallottan nagyon büszke arra, hogy együtt szerepelhet a kanadai magyar képzőművészet „nagyöregjeivel.”

A kétnyelvű kötetben szereplő közel hatvan alkotó életét és pályáját ismertető szövegeket a művészek arcképei és munkái illusztrálják. Műfajilag is a sokszínűség jellemzi a könyvet, a tájképfestéstől a szobrászatig, a textilművészig mindent átölel. Gratulálunk az alkotóknak és további sikereket kívánunk. Ne feledjék, hogy „A kultúra nem ment meg semmit és senkit, nem is igazol, de... az ember önmagát vetíti belé, magára ismer benne; csak ebben a kritikus tükrökben látja meg tulajdon képét.”

(Jean-Paul Sartre).



Keszei Attila: Kanadai akaraterő



Rose Szasz: Sárkány

Néhány évvel ezelőtt megtisztelő feladatot kaptam a Huvac elnökétől: Horthy Nándor arra kért, hogy nyissam meg az őszi kiállítást. Nagy örömmel tettem eleget a felkérésnek, hiszen elmondhattam azt, amit a Kanadában élő magyar művészek a képeken, a szobrokban élénk tárnak. Azt a sokszínűséget, változatosságot, gazdagságot, amivel minden alkalommal meglepik a látogatókat. Mert akárhányszor megjelenünk a sereg-szemléjükön, elég csak egy pillantást vetnünk az alkotásokra, azonnal észre vesszük, hogy mennyire a mindennapjainkat örökítik meg, mennyire nem függetlenek attól, amit naponta tapasztalunk, és mégis, mennyire többet sűrítenek magukba.

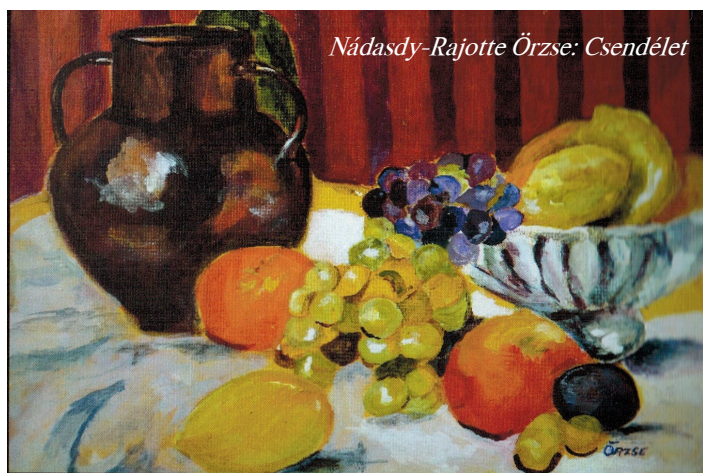
A hallott, látott és megtörtént dolgok jelentik minden művész számára azt a nyersanyagot, amire épít és amiből építkezik. De ezeknél is fontosabb az alkotónak az a szükségérzete, hogy kifejezze önmagát, éppenséggel a mindennapi tapasztalatainak a segítségével. Mert az igazi alkotó nem lemásolja a világ dolgait, hanem azoknak a felhasználásával a mélyben, a láthatatlan-hallhatatlan lelki mélységekben megbúvó lényegét tárja fel. Más szóval, a dolgok egyetemes összefüggéseit mutatja meg. Mert szinte közhely, de igaz: a nyers valóságnak még a tökéletes érzetése, lemásolása sem művészet. Az sem titkok, hiszen megéljük, látjuk, hogy a művészet szempontjából az élet is csak nyersanyag, amely egyik pillanatról a másikra elpusztulhat, és csak takarója a felület alatt állandó mozgásban levő ősvonalnak. A festő ezt a fény csodája által eltakart valót kell hogy megmutassa a fény illúziójának nagyon megfontolt felhasználásával,

a szobrász a formák felületével, és így tovább. Tehát a művésznak úgy kell alkotnia, hogy a megalkotott munka a valóság szenzációját keltse a nézőben. Ehhez a tehetség mellett a művészeknek adta Isten a képzelőerőt, azt a képességet, hogy meg nem történt dolgokat megtörténtnek tudnak elhitetni, hogy a kezük alatt soha nem látott dolgok valóra válnak, önálló életet kapnak. A Nyugat c. folyóirat alapító főszerkesztője szavait aposztrofálva, a művésznak minden szabad, amit tud... semmi egyéb jogom nincs, mint megkövetelnem a művésztől, hogy tudja is megcsinálni, amit meg akar csinálni és sikerüljön neki az, amit szeretne. Ha sikerült: minden eszközében igaza volt.

Nagy Albert, a valamikori egyik legnagyobb erdélyi festőművész pedig így fogalmazott: „Az Ember művészetet teremtett magának, a hasznossági elv mellett egy olyan csodálatos varázsereű játékszer, amely az élet brutális erejű valóságában rányitja szemünk a szeretet, a szánalom, a megértés, szóval az igazi testvériség négy nagyobb csodájára... az örök jóban és szépben való egyesülésre.”

Kívánom a Huvac tagjainak, hogy soha ne veszítsék el ennek a belső látásnak a képességét, és minél több örökértékű, szép alkotással gazdagítsák az egyetemes magyar képzőművészet kincsesládáját.

(Dancs Rózsa)



Nádasy-Rajotte Örzse: Csendélet



Schultz Gábor: Nyíres



SÁGI ENDRE

REGGELI TORNA TETŐTŐL TALPIG

Fel a **fej**el! Fejkörzés, vigyázva, nehogy megszedüljünk magunktól vagy mástól. Fordítsuk a fejünket jobbra és balra, majd előre és hátra! Jobbra és balra, előre és hátra, váltakozva, hogy tudjuk, mikor kell nemet mondani és mikor kell rábólintani valamire! Viszont ne dugjuk a fejünket se homokba, se vaskalap alá!

Szemünkkel gyakoroljuk a messzelátást, tágítsuk látóterünket, de óvatosan, hogy azért az erdőtől a fát is lássuk! Kerüljük a szemfogatást, köldöknézést és haszonlesést!

Hasznos hallásgyakorlatok: **fül**hegyezés, figyelmes odahallgatás, gondos megvizsgálása annak, nincs-e valami a fülünk mögött. Káros hallásgyakorlatok: elhallgatás, lehallgatás, füllentés.

Orrunkat ne üssük bele mindenbe, de azt se engedjük, hogy az orrunknál fogva vezessenek minket!

Az **áll**unkat biztosan támasszuk ki, nehogy leessen, s közben ismétlegessük a mondatot: „Az államnak nem érdeke, hogy felkopjon!”

Néha csípjük **nyak**on magunkat is!

Vállásaink mellett álljunk ki teljes **mel**kszélességgel!

Tegyük kezünket a **szív**ünkre, s ahol keménynek érezzük, lágyítsuk!

Hátunkról dobjuk le a felesleges terheket!

Gerincünket egyenesítsük ki és szilárdítsuk meg, és ne higgyük el, hogy a gumigerinc azonos a rugalmassággal!

Hasra esés után derekasan keljünk fel!

Ökölbe szorított **kez**ünket nyissuk ki és nyújtsuk barátságosan a másik ember felé!

A bennünket **fenék**en rúgónak a rúgás után se mutassuk a hátsó felünket!

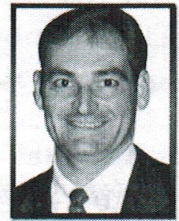
Nem szégyen a napot napunkat **térd**előrajttal kezdeni!

Lépéseink legyenek megfontoltak, hogy ha a világ a feje tetejére állna is, mi **tal**pon maradhassunk!

<http://www.parokia.hu/lap/debrecen-furedi-uti-reformatus-templom-es-gyulekezeti-haz->

„A PÉNZ NEM MINDEN, DE JÓ HA VAN”

Tapasztalatom szerint, a gazdaságilag független emberek kevesebbet aggnak a piac és az élet ingadozásai miatt. Átfogó pénzügyi tanácsadással segítük Önnek lelki nyugalma és vagyoni biztonsága megvalósításában.



Gábor László Vaski, CFP, B.Mus.
Senior Financial Consultant
390 Brant Street Suite 600,
Burlington, ON L7R 4J4



SOLUTIONS BUILT AROUND YOU™
Investors Group Financial Services Inc.

Tel: 905-333-3335, or 1-888-467-8844 (toll free)

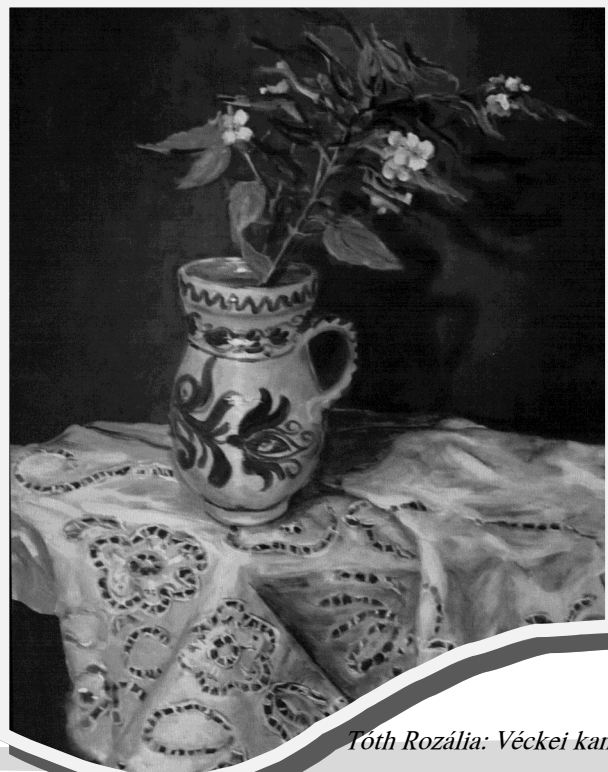
Fax: 905-333-3559

e-mail: gabor.vaski@investorsgroup.com

www.investorsgroup.com

- ▶ BEFEKTETÉSI TANÁCSADÁS
- ▶ NYUGDÍJBEFEKTETÉS
- ▶ ADÓTANÁCSADÁS
- ▶ JELZÁLOGKÖLCSÖN
- ▶ BIZTOSÍTÁS*
- ▶ KÉSZPÉNZ KEZELÉS
- ▶ HAGYATÉK,
- ▶ VÉGRENDELET TANÁCSOK
- ▶ BRÓKER SZOLGÁLTATÁSOK

TM Trademarks owned by Investors Group Inc. and licensed to affiliated corporations
* Insurance products and services distributed through I.G. Insurance Services Inc.
Insurance License sponsored by The Great-West Assurance Company
** Brokerage services offered through Investors Group Securities Inc.



Tóth Rozália: Véckei kancsó

Bobó Bóbitája Gyermeklap



Újra itt a **Bóbita!**

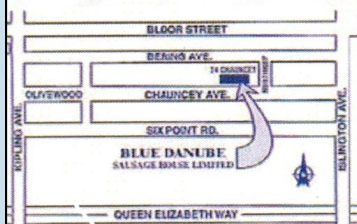
Mami, tudod mi van benne?
Vers, játék és sok-sok mese!
Nyelvtörő, rejtvény, színező,
Találós kérdések, fejtörők!
Édesanyám, kérlek nagyon,
Legyen az én gyermeklapom!

Megrendelhető: 416 491 4631

BLUE DANUBE SAUSAGE HOUSE LIMITED



Igazi magyaros jóízű friss hentesárúk
Finom házi sütemények
Magyar árúk bőséges választéka
Szeretettel várja Önöket a Balega család



24 Chauncey Ave.,
Etobicoke, ON M8Z 2Z4
Tel: (416) 234-9911
Fax: (416) 234-9122
bluedanubesausagehouse.com

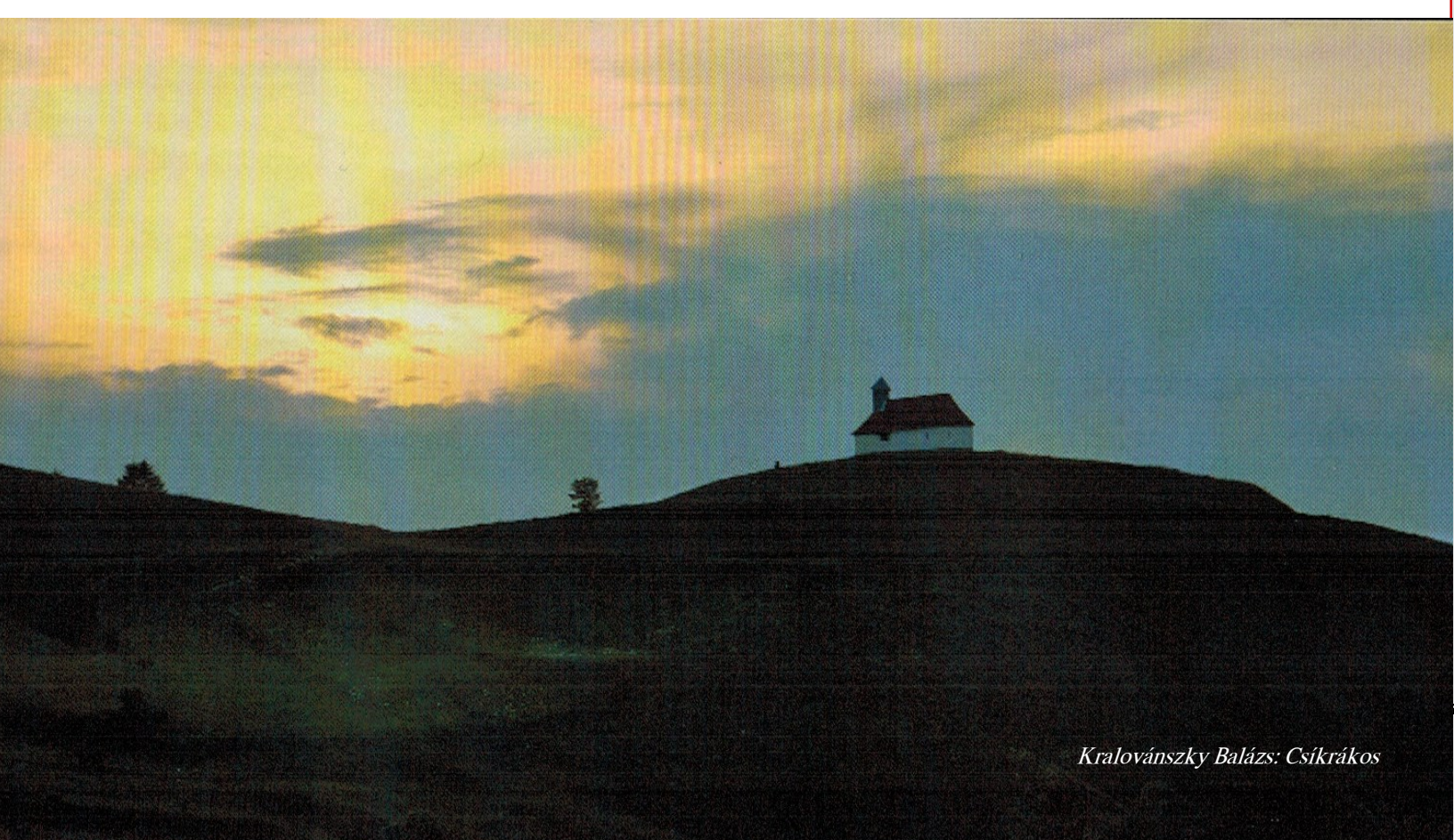


nemzeti regiszter

Bede-Fazekas Dániel: Temptation



Nori Peter: Inuit Children



Kralovánszky Balázs: Csíkrákos